

POLSKIE OGRODY ZOOLOGICZNE

Wystawa prezentuje polskie ogrody
zoologiczne zrzeszone w stowarzyszeniu
**Rada Dyrektorów Polskich Ogródów
Zoologicznych i Akwariów.**

radazoo.org

muflon, fot. A. Kobus, Park Dzikich Zwierząt Kadzidłowo

pingwiny Humboldta, fot. Krakowski Ogród Zoologiczny

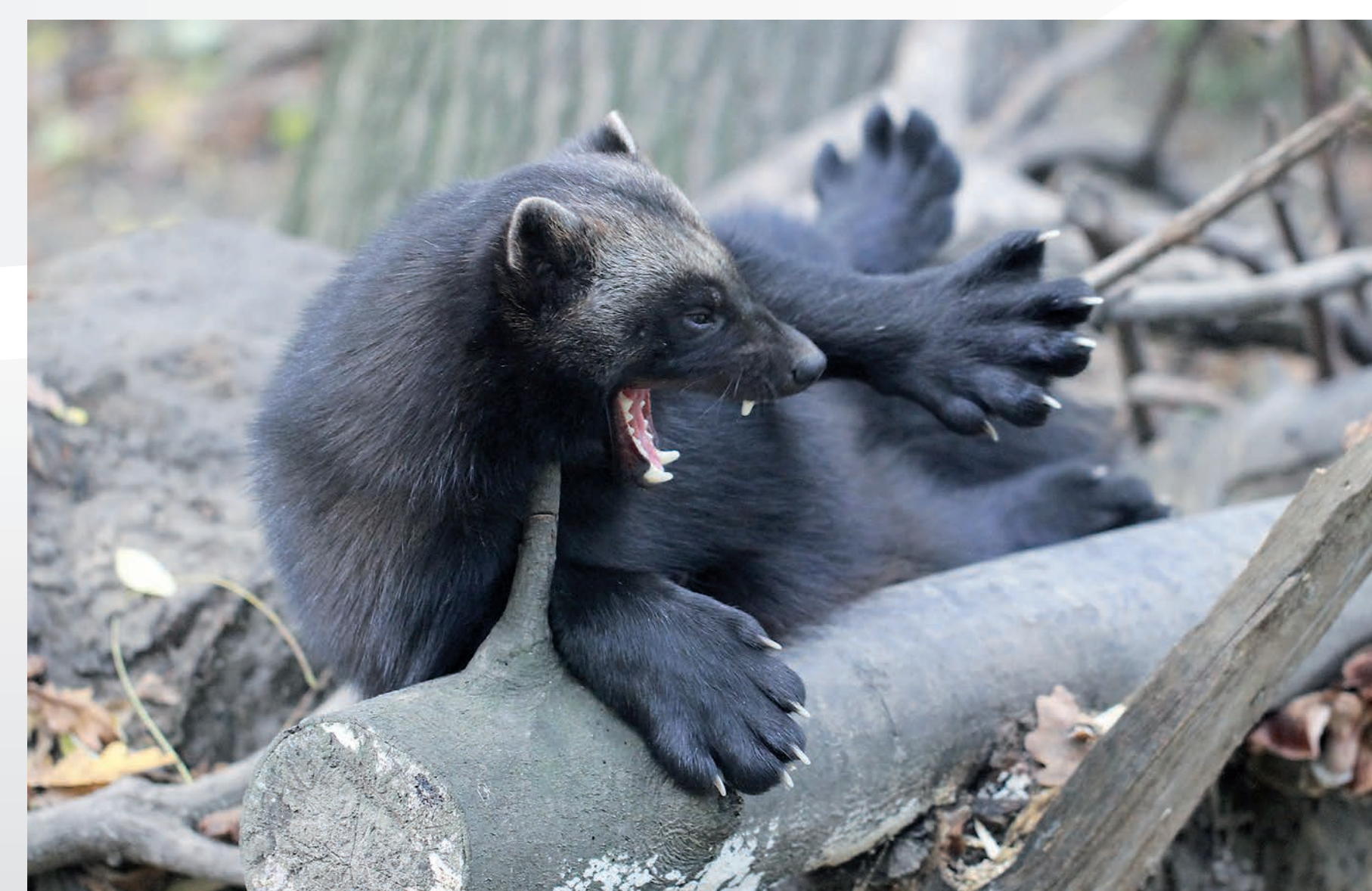
tygrys amurski, fot. Gdański Ogród Zoologiczny

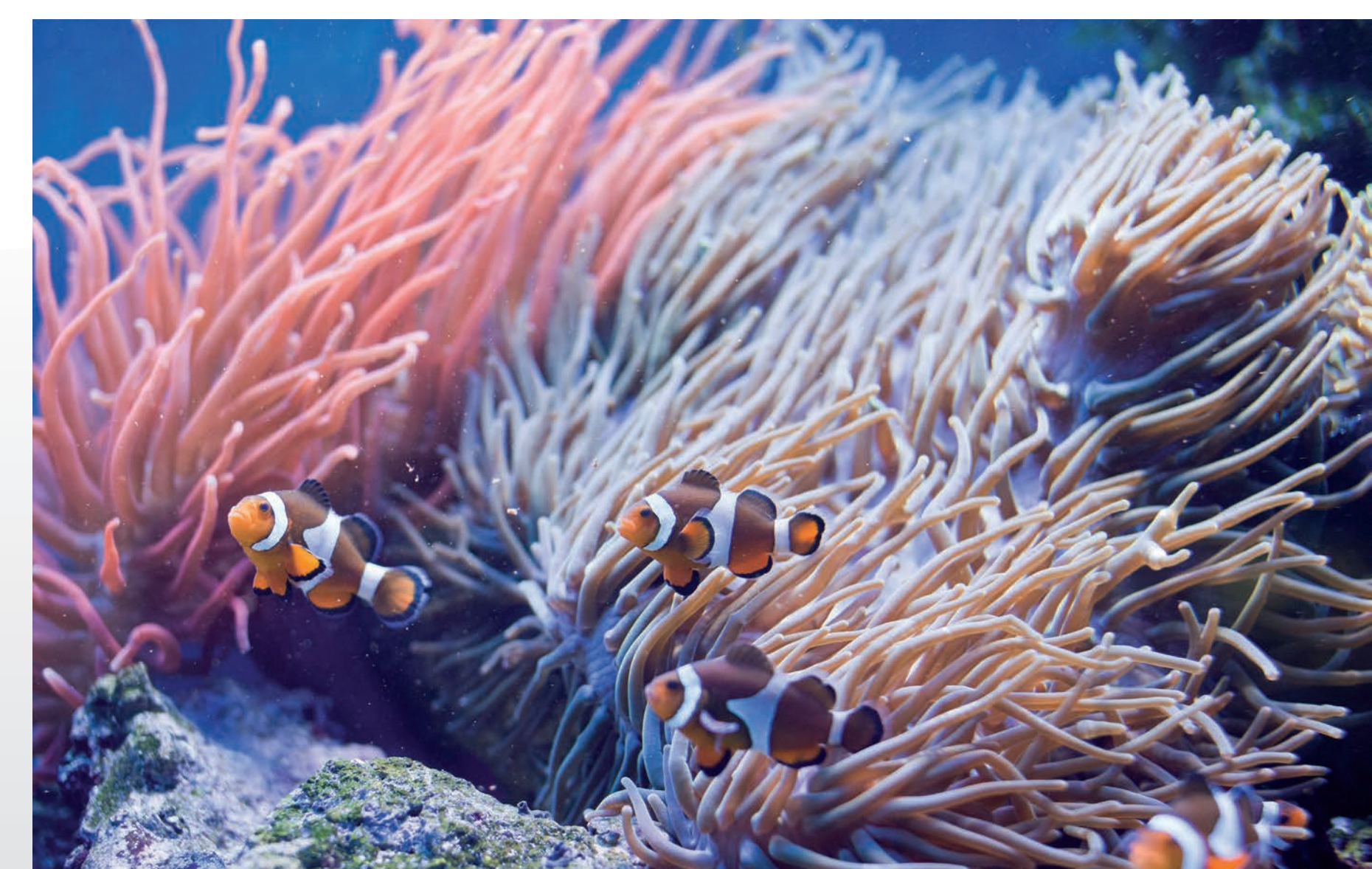
irbis śnieżny, fot. Ogród Zoologiczny w Bydgoszczy

foki szare, fot. Zoo Charlotta

rosomak, fot. Opolski Ogród Zoologiczny

okazy, fot. Akwarium Gdyni

obiekt dla wielkich kotów, fot. Krakowski Ogród Zoologiczny

puszczyk uralski, fot. Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie

gepard, fot. Opolski Ogród Zoologiczny

Bydgoszcz ■ Chorzów ■ Gdańsk ■ Gdynia
Kadzidłowo ■ Kraków ■ Lisów ■ Lubin
Łódź ■ Opole ■ Płock ■ Strzelinko ■ Toruń
Warszawa ■ Wrocław ■ Zamość

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogródów
Zoologicznych
i Akwariów

ZOOLUBIN.PL

konceptcja wystawy, opracowanie graficzne:
Agata Bończak, Zoo Lubin – Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie

OGRÓD ZOOLOGICZNY

Czym jest ogród zoologiczny?

Czym zajmuje się Rada Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicznych i Akwariów?

radazoo.org

Ogród zoologiczny to urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami, gdzie są przetrzymywane oraz eksponowane przez co najmniej 7 dni w roku żywe zwierzęta gatunków dziko występujących (zgodnie z art. 5 pkt 11 ustawy o ochronie przyrody).

Utworzenie i prowadzenie ogrodu zoologicznego wymaga uzyskania zezwolenia **Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska** (art. 67 ust. 1 ustawy). Zezwolenie wydaje się na wniosek po zasięgnięciu opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz opinii organizacji zrzeszającej przedstawicieli ogrodów zoologicznych. Podmioty, które uzyskały takie zezwolenie mają następujące obowiązki:

- udział w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym;
- edukacja w zakresie ochrony gatunkowej, z uwzględnieniem ochrony różnorodności biologicznej;
- prowadzenie hodowli zwierząt gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony ex situ, a następnie wprowadzenie do środowiska przyrodniczego w ramach programów ochrony tych gatunków;
- przetrzymywanie zwierząt w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym;
- prowadzenie dokumentacji hodowlanej.

boa dusiciel, fot. Gdański Ogród Zoologiczny

kraski, fot. A. Krzywiński, Park Dzikich Zwierząt Kadzidłowo

ararauna zwyczajna, fot. Gdański Ogród Zoologiczny

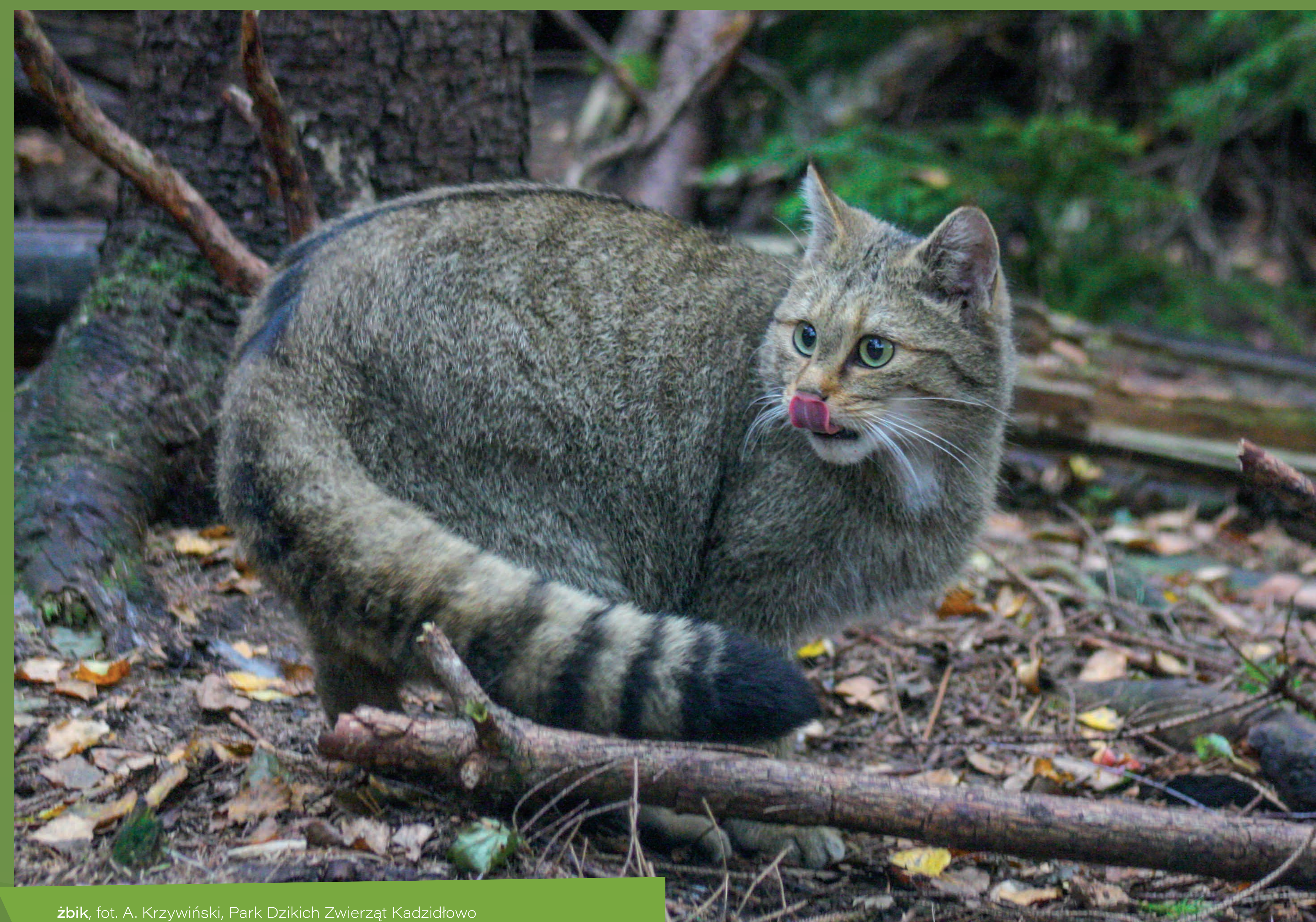
W ogrodach zoologicznych mogą być utrzymywane i hodowane jedynie zwierzęta urodzone i wychowane poza środowiskiem przyrodniczym, które nie mają szansy przeżycia lub jeśli wymaga tego ochrona populacji albo gatunku czy też realizacja celów naukowych. Kontroli działalności ogrodów zoologicznych dokonuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska z inicjatywy własnej lub na wniosek Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Organizacją zrzeszającą w Polsce przedstawicieli ogrodów zoologicznych jest **Rada Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicznych i Akwariów**. Najbardziej liczące się ogrody zoologiczne w Europie skupia Europejskie Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów (European Association of Zoos and Aquaria – **EAZA**).

RADA DYREKTORÓW POLSKICH OGRODÓW ZOOLOGICZNYCH I AKWARIÓW

Stowarzyszenie Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicznych i Akwariów powstało w 2000 r. i jest kontynuatorem nieformalnego Zarządu Ogródów Zoologicznych utworzonego w 1981 r.

Oto główne zadania RDPOZiA:

- wykorzystanie potencjału ogrodów zoologicznych i koordynacja realizacji najważniejszych zadań, takich jak: ochrona zagrożonych zwierząt poprzez hodowlę ex-situ, kształcenie w ochronie przyrody i różnorodności biologicznej, sieć badawcza, utrzymywanie zwierząt w warunkach zbliżonych do ich naturalnych środowisko jak to tylko możliwe i zapewniające odwiedzającym dobre warunki do rekreacji,
- inicjowanie ścisłej współpracy między ogrodami zoologicznymi w zakresie ochrony, konserwacji i reprodukcji zwierząt, a także ich udziału w międzynarodowych programach ochrony gatunków,
- powołanie grup zadaniowych, które biorą udział w tworzeniu aktów prawnych oraz sporządzanie profesjonalnych raportów i opinii ogrodów zoologicznych dla strategii i programów ochrony przyrody przygotowywanych przez państwo i samorządy lokalne, a także przez instytucje naukowe,
- dbałość o podnoszenie kwalifikacji pracowników ogrodu zoologicznego i wymianę informacji,
- posiadanie wspólnej bazy danych dla ogrodów zoologicznych,
- publikowanie i rozpowszechnianie materiałów dotyczących ogrodów zoologicznych, organizowanie sympozjów i spotkań dotyczących zagadnień ogrodów zoologicznych i szeroko pojętej ochrony przyrody.

zbik, fot. A. Krzywiński, Park Dzikich Zwierząt Kadzidłowo

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogródów
Zoologicznych
i Akwariów

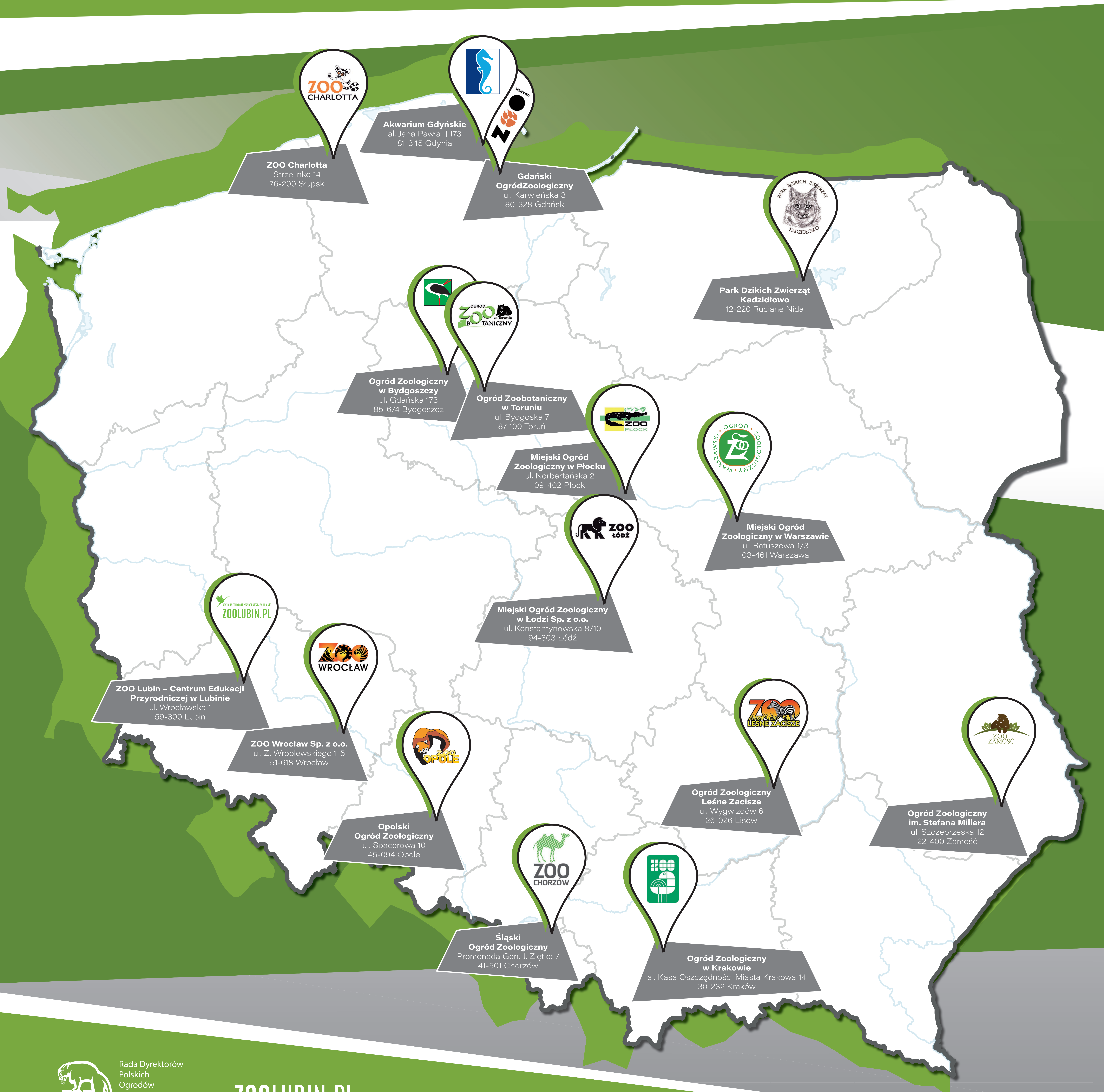
ZOOLUBIN.PL

tekst:
<https://www.gdos.gov.pl/ogrody-botaniczne-i-zoologiczne>
<https://www.radazoo.org/aboutus>

POLSKIE OGRODY ZOOLOGICZNE

Na mapie zaznaczone są polskie ogrody zoologiczne zrzeszone w stowarzyszeniu
Rada Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicznych i Akwariów.

radazoo.org

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogródów
Zoologicznych
i Akwariów

ZOOLUBIN.PL

OGRÓD ZOOLOGICZNY W BYDGOSZCZY

Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” w Bydgoszczy

zoo.bydgoszcz.com

miasto:

Bydgoszcz

rok założenia: **1978**

powierzchnia: **17,45 ha**

liczba gatunków: **212**

liczba zwierząt: **929**

Ogród Zoologiczny w Bydgoszczy jest częścią dużego kompleksu wypoczynkowo-rekreacyjnego o nazwie **Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” w Bydgoszczy**. Specjalizuje się w hodowli rodzimych gatunków zwierząt, w tym ssaków, ptaków, gadów, płazów, ryb i bezkręgowców. Wiele z nich (ponad 60 gatunków) to zwierzęta objęte ścisłą ochroną gatunkową. Polskie ssaki reprezentowane są przez żubry, łosie, niedźwiedzie brunatne, wilki, żbiki, borsuki, wydry i inne. Bydgoskie zoo posiada bogatą kolekcję ptaków rodzimych. Ekspozowane są kanie rude, orliki krzykliwe, orły przednie, bieliki, puszczyki mszarne, włośchatki, rożeńce, hełmiatki i podgorzałki, bociany czarne, żurawie i in.

Ssaki i ptaki egzotyczne tworzą tzw. „skrawek świata”. Prezentowane są wybrane gatunki z krain zoogeograficznych, takie jak surykatki, struś, zebra Chapmana, walabia Benetta i emu, lama, makak japoński, lemur Katta, lemur rudogłowy i lemur mokok.

Bydgoski ogród posiada ciekawą kolekcję kotowatych z takimi zwierzętami jak tygrys amurski, irbis śnieżny, puma, ryś europejski i serwal.

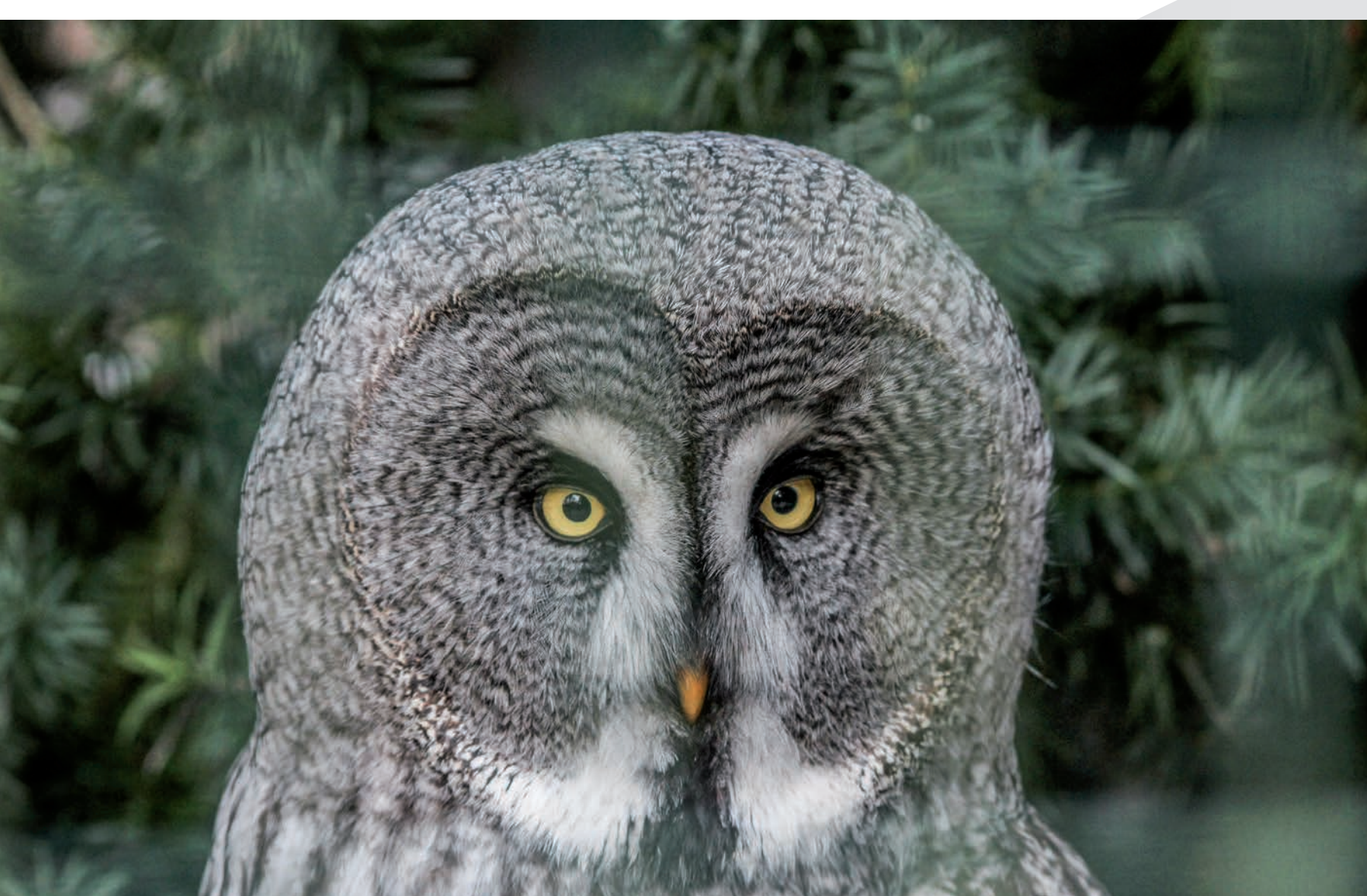
W powstałym w 2014 r. pawilonie Akwarium Terrarium ekspozowane są gady i płazy zarówno krajowe jak i egzotyczne. Przedstawiciele fauny krajowej to salamandra plamista, ropucha zielona, wąż Eskulapa.

kania ruda, fot. Tamara Samsonowicz

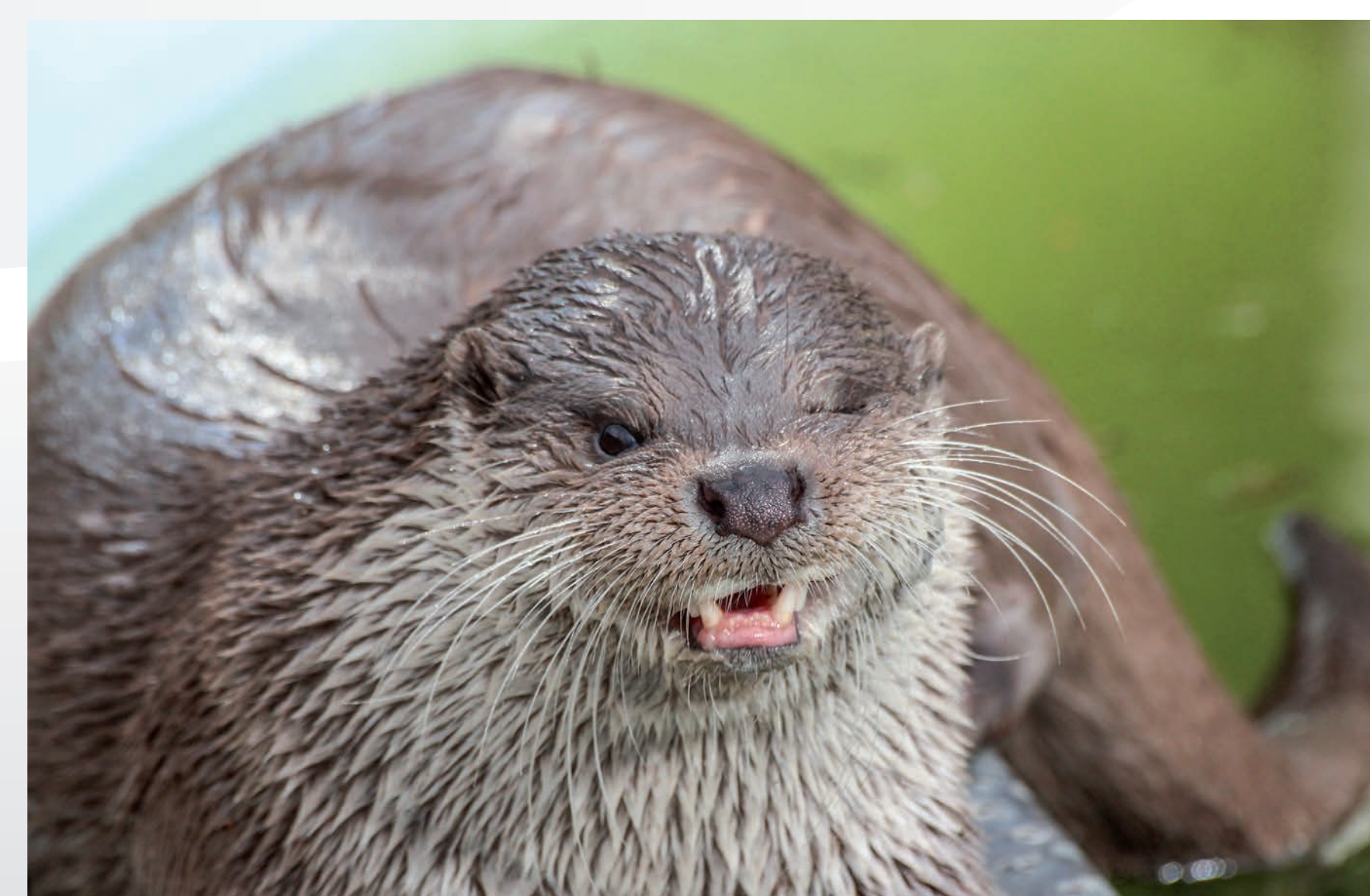
zebra Chapmana, fot. Tamara Samsonowicz

puszczyk mszarny, fot. Tamara Samsonowicz

bazyliżek płatkogłowy, fot. Tamara Samsonowicz

wydra, fot. Tamara Samsonowicz

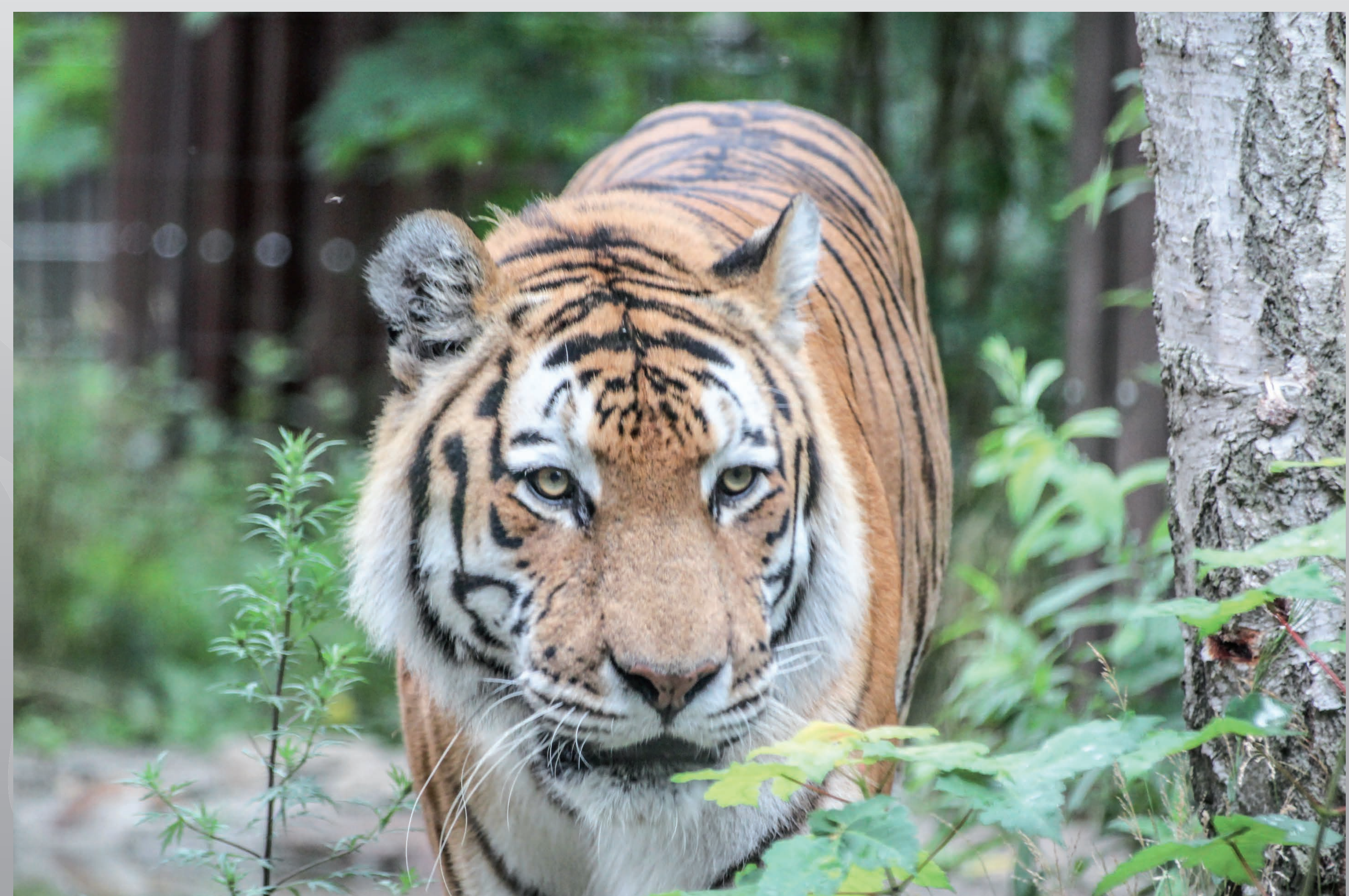

daniele, fot. Tamara Samsonowicz

Zwierzęta egzotyczne to waran białogardły, scynk krokodyli, biczogon saharyjski, bazyliżek paskowany i płatkogłowy, legwan zielony, ropucha aga, wiostonogi i drzewołazy różnych gatunków i in. W tym obiekcie znajdują się również ryby wód polskich takie jak szczupak, okoń, płoć, lin, węgorz, jesiotr, sum i in., a także różne gatunki bezkręgowców: ptasznik brazylijski, wij czerwono-nogi, karaczany, straszki i patyczaki wielu gatunków oraz modliszki i szarańcze. W sezonie letnim w pomieszczeniach motylarni podziwiać można wspaniałe gatunki motyli egzotycznych.

Poza działalnością hodowlaną prowadzona jest bardzo szeroko ekologiczno-przyrodnicza edukacja dzieci, młodzieży i osób starszych. Poprzez otwarte festyny na terenie zoo, tematyczne spotkania, konferencje, lekcje, tablice dydaktyczne i etykiety informacyjne przekazywana jest wiedza o biologii zwierząt i ich ochronie. Od wielu lat bydgoskie zoo włącza się w światową akcję dla dzieci chorych przewlekle i niepełnosprawnych pn. „Dreamnight at the ZOO”.

Bydgoski ogród regularnie bierze udział w kampaniach ochroniarskich organizowanych przez Europejskie Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów (EAZA). Przy współpracy z bydgoskimi uczelniami wyższymi prowadzone są na terenie zoo badania naukowe.

tygrys amurski, fot. Tamara Samsonowicz

ŚLĄSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY w Chorzowie

slaskiezoo.pl

Śląski Ogród Zoologiczny powołany został do życia w latach 50. XX w. jako część Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku. Jego poprzednikami na śląskiej ziemi były dwa nieistniejące miejskie ogrody zoologiczne – w Bytomiu oraz w Katowicach. Prace budowlane na terenie przyszłego zoo rozpoczęły się w 1954 r., a oficjalna ceremonia otwarcia odbyła się cztery lata później, w 1958 r. Od momentu powstania Śląski Ogród Zoologiczny stale się rozwijał. Od końca lat 50. przez kolejne dziesięciolecia systematycznie tworzone były nowe wybiegi i ekspozycje dla zwierząt.

Po okresie bardzo intensywnego rozwoju, w latach 80. nadszedł okres stagnacji. Ostatnimi obiektami, powstałymi w czasach, gdy zoo było jeszcze częścią WPKiW, były schrony dla lemurów oraz dla flamingów, a także dwie woliery dla ptaków drapieżnych. W 2007 r. powstał także pawilon edukacyjny. Sytuacja stałego niedofinansowania ogrodu uległa zmianie wraz z przekształceniem zoo w jednostkę budżetową Województwa Śląskiego, co miało miejsce w sierpniu 2008 r. Od tej chwili śląskie zoo powróciło na ścieżkę rozwoju – tworzone są nowe ekspozycje, a jakość życia zwierząt jest systematycznie poprawiana.

miasto:

Chorzów

rok założenia: **1954**

powierzchnia: **47,6 ha**

liczba gatunków: **324**

liczba zwierząt: **2426**

pelikany małe, fot. Wojciech Żukowicz

kukabura chichotliwa, fot. archiwum zoo

ibis purpurowy, fot. Rafał Gierczak

nosorożce białe, fot. archiwum zoo

Skalna Kotlina Dinozaurów, fot. archiwum zoo

gibon czapnik, fot. Wojciech Bielatowicz

Obecnie Śląski Ogród Zoologiczny zamieszkiwany jest przez wiele rzadkich i zagrożonych zwierząt, w tym słonie indyjskie, nosorożce białe, żyrafy siatkowane, addaksy, oryksy szablorgie, gepardy, pantery śnieżne, pandy małe, gibony czapniki, lemury, tamaryny białoczube, lwiątki złote i złotogłowe, żurawie mandżurskie, bieliki, pelikany i powiększoną niedawno grupę papug. Liczną grupę w kolekcji śląskiego zoo stanowią także ryby słodkowodne oraz morskie.

Od kilku lat coraz prężniej rozwijana jest także działalność edukacyjna śląskiego zoo. Z roku na rok rośnie liczba organizowanych zajęć i warsztatów, organizowane są konkursy i wystawy, wymieniany jest etykietaż. Dla zwiedzających dostępnych jest wiele ciekawych wydawnictw. Od lat popularnością cieszą się także atrakcje dla najmłodszych: Skalna Kotlina Dinozaurów, place zabaw oraz mini zoo otwarte od maja do września.

Od 1993 r. śląskie zoo jest jednym z członków Europejskiego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów (EAZA), a w 2018 r. wstąpiło w szeregi Międzynarodowego Stowarzyszenia ZOO-Edukatorów (IZE).

wydra europejska, fot. archiwum zoo

GDAŃSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY

zoo.gda.pl

Gdański Ogród Zoologiczny położony jest w sercu Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, w Dolinie Leśnego Młyna. Dzięki wspaniałym warunkom krajobrazowym i występującym tu mikroklimatem, na terenie dzisiejszego zoo od końca XIX w. aż do 1945 r. funkcjonowało sanatorium dla osób cierpiących na schorzenia dróg oddechowych.

Ogród jako jedyny w Polsce ma zaszczyt być domem dla **orangutanów** oraz najliczniejszej rodziny pingwinów tońców. Dzięki dużej powierzchni ogród zapewnia swoim podopiecznym rozległe wybiegi, np. lwy angolskie mają do dyspozycji wybieg o powierzchni 2 ha, żyrafy cieszą się „podwórkiem” o wielkości 1,5 ha, a wybieg jeleni ma ponad 1 ha. Także ptactwo wodne ma bardzo dobre warunki bytowania, zajmując rozległe zbiorniki. Od 1993 r. gdańskie zoo jest członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów (EAZA), dzięki czemu uczestniczy w kilkudziesięciu (31) Europejskich Programach Hodowlanych (EEP) dla ginących gatunków i ESB (21). W ramach EEP posiada tak cenne okazy zwierząt, jak wilki grzywiaste, kondory wielkie, pingwiny tońce, czy hipopotamy karłowate. Od wielu z nich uzyskuje regularne przychówki. Od 2006 r. ogród jest członkiem Światowego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów (WAZA). Należy również do Międzynarodowego oraz Europejskiego Stowarzyszenia Dydaktyków ZOO (IZEA oraz EZE), a także Stowarzyszenia Rada Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicz-

miasto:

Gdańsk

rok założenia: **1954**

powierzchnia: **125 ha**

liczba gatunków: **175**

liczba zwierząt: **973**

lwy angolskie, fot. archiwum zoo

panda mała, fot. archiwum zoo

żyrafy Rothschilda, fot. archiwum zoo

pingwiny tońce, fot. archiwum zoo

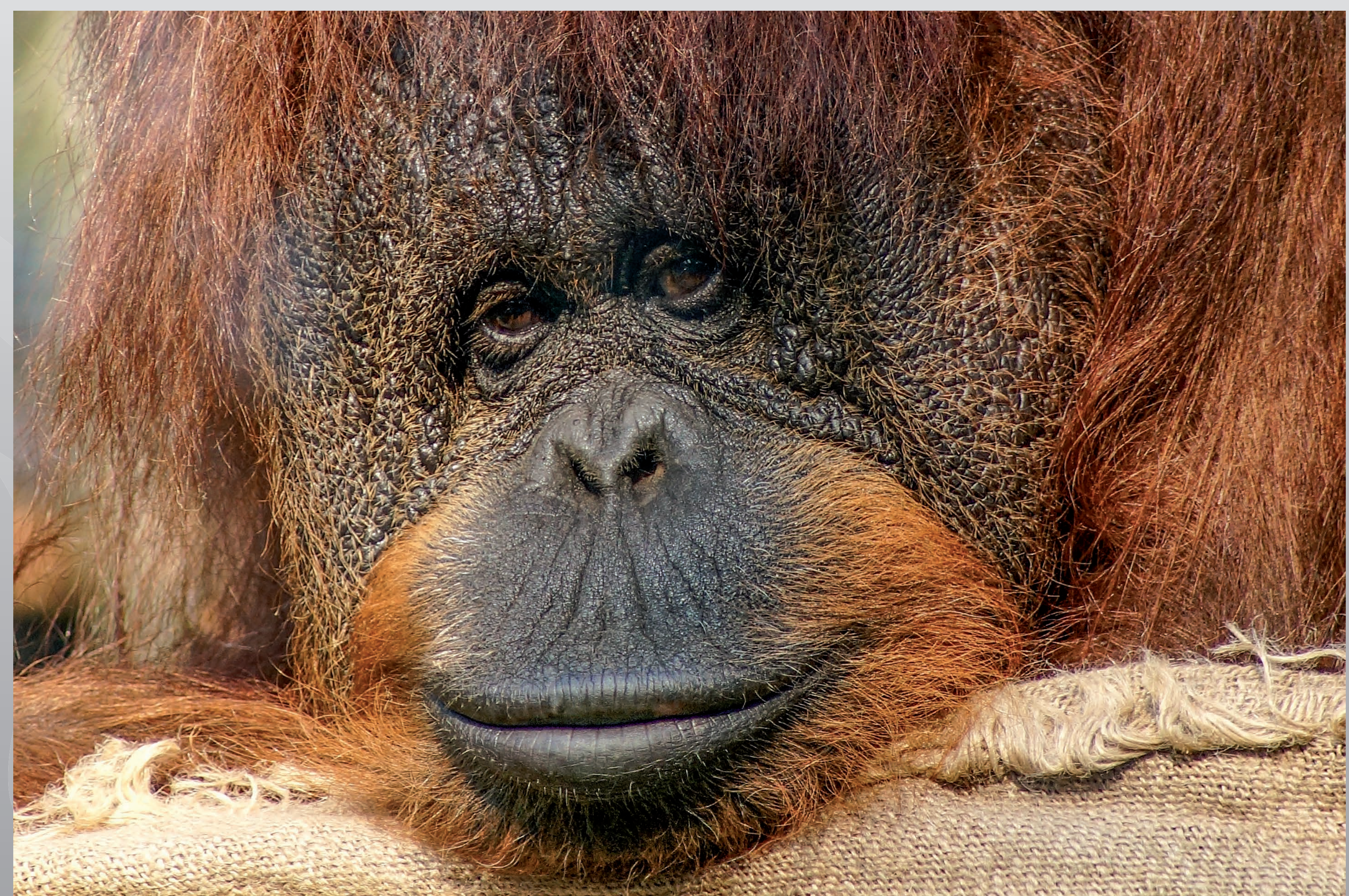
stoń indyjski, fot. archiwum zoo

gepardy, fot. archiwum zoo

nych i Akwariów (RDPOZiA), którego prezesem jest dyrektor gdańskiego zoo. Nadrzędną rolą gdańskiego zoo jest ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem i działania na rzecz zachowania naturalnych środowisk. Ogród brał udział w programach reintrodukcji, czyli przywrócenia do natury zwierząt, m.in. osłów somalijskich, fok szarych, rysiów europejskich i oryksów szablrogich. Prowadzi i uczestniczy w kampaniach związanych z zachowaniem bioróżnorodności, np. „Ocalmy Orangutany #olejolej” – poświęconej szkodliwości oleju palmowego i krytycznemu zagrożeniu gatunków przez wycinkę lasów deszczowych, „Which Fish?” – o przeciwdziałaniu problemowi przetworzenia mórz i oceanów, „Zostaw w krzakach tego zwierzę” – o kształtowaniu właściwych postaw wobec natury.

W zoo czekają na gości także inne atrakcje. Pokazy karmienia pingwinów i fok, treningów medycznych, spotkania z opiekunami zwierząt, lekcje przyrody, wydarzenia i kampanie edukacyjne. W sezonie letnim można pogłaskać i nakarmić zwierzęta w Małym ZOO, wykazać się sprawnością w parku linowym „Małpi Jar” lub przejechać po ogrodzie Kolejką Retro, słuchając opowieści przewodnika. Dostępne są liczne udogodnienia dla zwiedzających. Dzięki całorocznym pawilonom (lwiarni, żyrafiarni, pawilonie ptaków i gadów, małpiarniom) oraz wyjątkowym walorom krajozabym jest wart odwiedzenia o każdej porze roku.

orangutan, fot. archiwum zoo

AKWARIUM GDYŃSKIE

Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego

akwarium.gdynia.pl

miasto:

Gdynia

rok założenia: **1971**

powierzchnia: **2.882 m²**

liczba gatunków: **248**

liczba zwierząt: **1.050**

Akwarium Gdynskie to jedyny ogród zoologiczny w Polsce, którego wszyscy podopieczni związani są ze środowiskiem wodnym, a cała powierzchnia zamknięta jest w bryle jednego budynku, będącego jednocześnie perłą gdyńskiego modernizmu, zbudowaną w XX-leciu międzywojennym, na Molo Południowym, w miejscu, gdzie miasto spotyka się z morzem. W więcej niż 130 tonach wody żyje tu ponad tysiąc zwierząt wodnych i wodno-lądowych. To niezwykle gatunki ryb, płazów i gadów pochodzące z różnych rejonów świata.

Część wystawiennicza Akwarium Gdynskiego podzielona jest na 7 sal tematycznych. **Sala Dydaktyczna** zawiera unikatowe egzemplarze ogromnych żółwi wodnych, jesiotra oraz ciekawostki związane z rybami chrząstnoszkieletowymi, takimi jak płaszczyki i rekiny. **Sala Bałtycka** przedstawia mapę dna Bałtyku, powstałą w pierwszych latach funkcjonowania obiektu. **Zostera Marina**, czyli trawa morska, prezentuje faunę Zatoki Puckiej Wewnętrznej, która należy do obszarów chronionych Natura 2000. **Rafa Koralowa** ukazuje kolorową „żywą skałę” oraz jej naturalnych mieszkańców. **Na Styku Lądu i Wody** pokazuje zwierzęta żyjące na pograniczu dwóch światów. **Wodne Zwierzęta Świata** zamieszkują organizmy pochodzące z zimnych głębin oceanu, przybrzeżnych wód Atlantyku, Północnego Pa-

fot. Akwarium Gdynskie

fot. Akwarium Gdynskie

fot. Akwarium Gdynskie

fot. Akwarium Gdynskie

fot. Akwarium Gdynskie

fot. Akwarium Gdynskie

cyfiku i Indopacyfiku. **Sala Amazonii** to cztery duże zbiorniki, odzwierciedlające naturalne środowisko części Ameryki Południowej.

Pomimo wyjątkowości, Akwarium Gdynskie spełnia wszystkie funkcje ogrodu zoologicznego, w tym jedną z ważniejszych – edukację przyrodniczą. W prowadzonym tu Centrum Edukacji organizowane są zajęcia dla grup szkolnych, w których co roku udział bierze ok. 40 tys. dzieci. Dzięki tak wielkiej skali oddziaływania Akwarium jest unikatowym ośrodkiem edukacji morskiej w skali kraju. Wyjątkowość lekcji, które poświęcone są środowisku przyrodniczemu, chemii wody, ekologii, ochronie bioróżnorodności i zmianom klimatu, polega m.in. na indywidualnym podejściu do grup. Zajęcia dostosowywane są nie tylko do wieku uczestników, ale też do sposobu odbierania świata. Dzięki temu stałymi uczestnikami warsztatów są także osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Ponadto organizowane są szkolenia dla takich grup zawodowych jak nauczyciele, przewodnicy turystyczni oraz pracownicy służby celnej, które dostarczają aktualnej wiedzy przyrodniczej oraz uświadamiają na problemy środowiskowe. Akwarium prowadzi również upowszechnianie wiedzy przyrodniczej dla szerokiej publiczności, poprzez liczne wydarzenia edukacyjne organizowane w przestrzeni miejskiej oraz projekty prowadzone we współpracy krajowej i międzynarodowej.

fot. Akwarium Gdynskie

PARK DZIKICH ZWIERZĄT KADZIDŁOWO

im. prof. Benedykta Dybowskiego

kadzidlowo-park.pl

Park Dzikich Zwierząt Kadzidłowo to uznany w Polsce prywatny ogród zoologiczny założony w 1992 r. przez wybitnego naukowca dr inż. Andrzeja Krzywińskiego na śródleśnych łąkach wewnątrz Puszczy Pińskiej. Park stanowi swego rodzaju centrum ochrony gatunków, w którym oprócz edukacji czynnie działa się na rzecz ochrony przyrody m.in. przez reintrodukcję.

Większość zwierząt w Parku jest oswojonych i zaprzyjaźnionych z człowiekiem, stąd też możliwe jest wejście do niektórych gatunków na ich obszerne wybiegi, a nawet karmienie, głaskanie i podziwianie z bliska. Ze względu na wyjątkowy charakter tego miejsca i rozległość terenu, zwiedzanie odbywa się tylko z przewodnikiem, który oprowadzając opowiada o poszczególnych zwierzętach, ich biologii, zwyczajach oraz potrzebie ochrony.

Patronem Parku jest znany Polak, przyrodnik i patriota prof. Benedykt Dybowski. Oprócz grupy gatunków zwierząt Syberii i Dalekiego Wschodu w Parku podziwiać możemy przede wszystkim nasze gatunki rodzime, a w szczególności te rzadkie oraz zagrożone wyginięciem.

miasto:

Kadzidłowo

rok założenia: **1992**

powierzchnia: **53,9 ha**

liczba gatunków: **69**

liczba zwierząt: **390**

cietrzewie, fot. A. Krzywiński

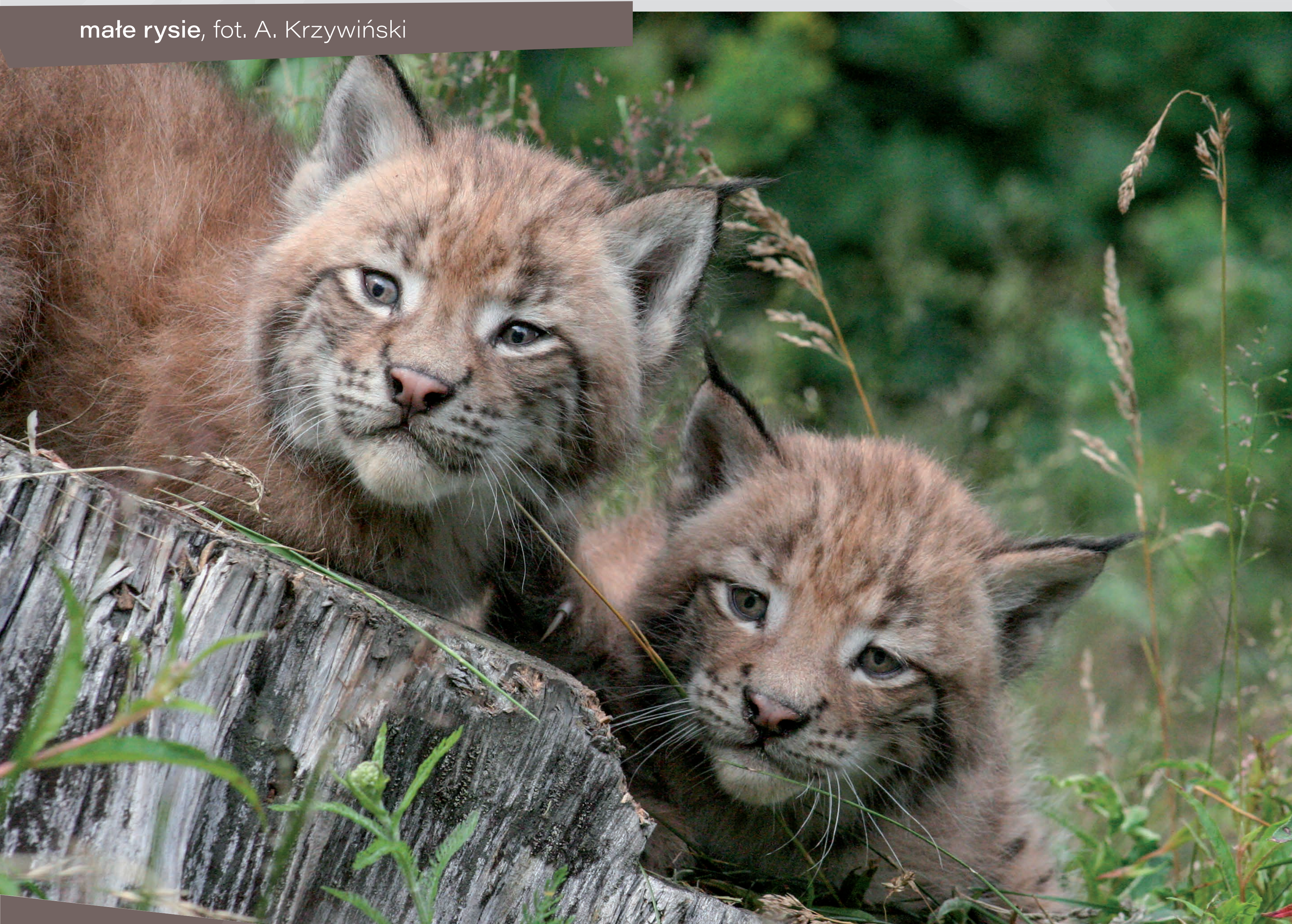
puszczyk mszarny na gnieździe, fot. A. Krzywiński

bociany czarny, fot. A. Krzywiński

kępka z dwójką młodych, fot. A. Krzywiński

małe rysie, fot. A. Krzywiński

tokujący głuszec, fot. D. Kamiński

KRAKOWSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY

Fundacja Miejski Park i Ogród Zoologiczny w Krakowie

zoo-krakow.pl

Krakowski Ogród Zoologiczny został otwarty dla zwiedzających 6 lipca 1929 r. Początkowo eksponowano w nim głównie przedstawicieli fauny krajowej. W czasie II wojny światowej ogród znajdował się pod administracją niemiecką. W 1963 r. utworzono samodzielne przedsiębiorstwo pod nazwą Miejski Park i Ogród Zoologiczny.

Ogród Zoologiczny w Krakowie położony jest w środkowej części blisko 420 hektarowego kompleksu leśnego zwanego Lasem Wolskim, który jest dla mieszkańców Krakowa bardzo popularnym miejscem wypoczynku.

W krakowskim zoo na obszarze 20 ha eksponujemy ponad 270 gatunków zwierząt, łącznie około 1500 sztuk. Wśród nich liczną grupę (ponad 100 gatunków) stanowią zwierzęta ginące i zagrożone wyginięciem. Są to między innymi: żyrafa Rothschilda, koń Przewalskiego, panda mała, jaguar, lew azjatycki, tygrys amurski, gibbon białoreki, lwiątko złota, tamarina białoczuca, lemur katta i szpak balijski.

Krakowskie zoo jest ośrodkiem hodowlanym, w którym rozmnaża się i odchowuje wiele gatunków zwierząt. Na szczególną uwagę zasługują regularne przychówki od kondorów wielkich, sukcesy w hodowli manuli, panter śnieżnych, panter chińskich, rysy, hipopotamów karłowatych, tapirów anta, antylop addaks, szympansov, mandryli.

miasto:

Kraków

rok założenia: **1929**

powierzchnia: **20 ha**

liczba gatunków: **278**

liczba zwierząt: **1.460**

ibisy purpurowe, fot. archiwum zoo

obiekt dla wielkich kotów, fot. archiwum zoo

czarny jaguar, fot. archiwum zoo

obiekt dla pingwinów Humboldta, fot. archiwum zoo

pantery śnieżne, fot. archiwum zoo

galago senegalskie, fot. archiwum zoo

W ostatnich latach nastąpiła znacząca modernizacja zoo podnosząca jego walory estetyczne i poprawiająca warunki bytowania zwierząt. W roku 2005 otwarto po przebudowie pawilon małpiarni, w roku 2007 zakończono budowę obiektu dla wielkich kotów (I etap). W roku 2013 otwarto żyrafiarnię, w roku 2016 powstał obiekt, w którym eksponujemy pingwiny Humboldta, a w roku 2017 zakończono drugi etap budowy pawilonu dla wielkich kotów. W roku 2018 powstał nowy budynek z kasami biletowymi. Krakowski Ogród Zoologiczny prowadzi działalność edukacyjną. Jest ona realizowana poprzez lekcje biologii, pogadanki o zwierzętach, audycje i wywiady w mediach, tablice dydaktyczne, wydawnictwa i stronę internetową. Uczestniczyliśmy w programie reintrodukcji rysia w Puszczy Kampinoskiej (lata 90-te XX w.) i w programie reintrodukcji puszczyka uralskiego w północno-wschodnich Alpach (2013).

Krakowskie zoo jest członkiem Światowego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów (WAZA), Europejskiego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów (EAZA).

Zoo w Krakowie cieszy się dużym zainteresowaniem zwiedzających. Odwiedza go rocznie około 450 tysięcy osób. Ogród ma kameralny, leśny charakter. Starannie pielęgnowana zieleń, możliwość bezpośredniego kontaktu z gatunkami udomowionymi w mini-zoo stwarzają zwiedzającym dogodne warunki do wypoczynku.

pingwin Humboldta, fot. archiwum zoo

OGRÓD ZOOLOGICZNY „LEŚNE ZACISZE” Lisów-Wygwizdów

lesne-zacisze.net

Ogród zoologiczny „Leśne Zacisze” mieści się w malowniczo położonej przestrzeni, wśród dzikiej fauny, w otoczeniu lasu, w miejscowości Lisów, przy ulicy o oryginalnie brzmiącej nazwie Wygwizdów 6. Wizja zwierzyńca pojawiła się w wyobraźni właściciela w 2002 r., kiedy w swojej początkowej fazie działalności zoo funkcjonowało jako agroturystyka z kilkoma gatunkami zwierząt, takich jak konie, kozy czy kury liliputki.

Sukcesywny rozwój, nowe ekspozycje oraz wzbogacanie roślinności kształtowały obraz dzisiejszego ogrodu. Największy przełom nastąpił w 2016 r., przypieczętowany uzyskaniem statusu ogrodu zoologicznego. Aktualnie posiadamy ponad 100 gatunków zwierząt i cały czas pracujemy nad powiększaniem kolekcji.

Powierzchnia obiektu wynosi 30 ha, zaś zagospodarowana jest dopiero połowa tego terenu. Ciągłe trwają prace nad nowymi wybiegami oraz wolierami. Dla gości, prócz możliwości podziwiania wyjątkowych gatunków zwierząt, oferujemy plac zabaw dla dzieci, bezpłatny parking oraz stano-wiska grillowe.

miasto:

Lisów

rok założenia: **2016**

powierzchnia: **30 ha**

liczba gatunków: **107**

liczba zwierząt: **408**

zebry równikowe, fot. archiwum zoo

koczkodan zielony, fot. archiwum zoo

garny, fot. archiwum zoo

surykatki, fot. archiwum zoo

gnu brunatne, fot. archiwum zoo

lew afrykański, fot. archiwum zoo

blesbok, fot. archiwum zoo

oryks szablorgi, fot. archiwum zoo

OGRÓD ZOOLOGICZNY W LUBINIE

Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie

zoolubin.pl

Ogród zoologiczny w Lubinie powstał w 2014 r., a zarządzany jest przez Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie. Ogród usytuowany został w parku miejskim (Park Wrocławski), którego historia sięga XIX w. Dzięki temu spora jego część to cenny starodrzew z aż 15 drzewami pomnikowymi. W latach 2013-2014 park przeszedł gruntowną rewitalizację, w ramach której wybudowano woliery oraz budynki inwentarskie. W stanie naturalnym zachowana została natomiast centralna część parku, najcenniejsza pod względem bioróżnorodności, stanowiąca biotop o charakterze łąkowym. Dzięki temu park jest miejscem gniazdowania i bytowania zaobserwowanych jak dotąd ok. 70 gatunków dzikich ptaków.

Na terenie ogrodu znajduje się trzynaście wolierek składających się na **Szlak Ptaków**, w których prezentowanych jest ok. 60 gatunków ptaków Polski i świata, a wśród nich: żurawie mandżurskie i białoszyje, bieliki, orły stepowe, sowy (puchacze, puszczyki mszarne, puszczyki uralskie, płomykówki, sowy jarzębate, pójdzka), kraski, gęgawy, gęsi małe, bajkałówki, mandarynki, podgorzałki, bociany czarne i białe czy czubacze hełmiaste, a także kilkadziesiąt odmian bażantów, m.in. argusy malajskie, kiściec anamskie, kiściec żółtosterne, bażanty miedziane, kiściec ogniste.

Kolekcja bażantów lubińskiego zoo jest obecnie największą pośród pol-

miasto:

Lubin

rok założenia: **2014**

powierzchnia: **14,47 ha**

liczba gatunków: **67**

liczba zwierząt: **211**

gęsi małe, fot. A. Bończak

krowa biało-grzbieta, fot. A. Bończak

kozy karłowate, fot. A. Łużyński

puchacz zwyczajny, fot. A. Bończak

Szlak Zwierząt Wymarłych, fot. A. Bończak

argus malajski, fot. A. Łużyński

skich ogrodów zoologicznych.

Kolejną część ogrodu zoologicznego stanowi **Zagroda Zwierząt Gospodarskich**, w której hodowane są zwierzęta gospodarskie, ze szczególnym uwzględnieniem ras rodzimych, takich jak: krowa biało-grzbieta, koza karpacka, koza sandomierska, owca wrzosówka, owca olkuska, zielononóżka kuropatwiana czy czubotka polska brodata miniaturowa. Poza tym prezentowane są osły, kuce szetlandzkie, alpaki, króliki, indyki, kozy karłowate, perlice czy kury Serama.

Dodatkową atrakcją szczególnie lubianą przez najmłodszych zwiedzających jest **Szlak Zwierząt Wymarłych**, na którym znajduje się ponad 20 pełnowymiarowych figur prezentujących prehistoryczne gady oraz strefa tematyczna **Epoka Lodowcowa** z figurami: mamuta włochatego, tygrysa szablozębnego oraz jelenia olbrzymiego. Do dyspozycji najmłodszych są również duże place zabaw i punkt paleontologiczny.

Przez cały rok w ogrodzie odbywają się zajęcia edukacyjne o tematyce przyrodniczej dla różnych grup wiekowych. Istotną częścią edukacji są różnorodne plansze, wystawy, etykiety i tablice informacyjne, z których korzystają indywidualni goście.

Lubiński ogród zoologiczny otwarty jest przez cały rok, a wstęp jest bezpłatny. Dogodna lokalizacja sprawia, że jest ciekawą propozycją zarówno jako przystanek na trasie, jak i miejsce na całodzienną wizytę.

kiściec żółtosterny, fot. A. Łużyński

MIEJSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY W ŁODZI Sp. z o.o.

zoo.lodz.pl

Ogród Zoologiczny w Łodzi powstał w 1938 r. na niewielkim terenie (8,9 ha) dawnej Puszczy Łódzkiej. Pierwszym mieszkańcem zoo był jeleń o imieniu Boruta, który przywędrował do centrum miasta i został złapany na placu Reymonta. Drugą wojnę światową łódzki ogród przetrwał w całkiem dobrej kondycji, a po wyzwoleniu, w roku 1945 trafiła tu znaczna część zwierząt ze zniszczonego ogrodu zoologicznego we Wrocławiu. W latach 50. XX w. powierzchnia ogrodu została powiększona do 16,64 ha i stan ten do tej pory nie uległ zmianie.

Łódzkie zoo jest członkiem wielu międzynarodowych organizacji, w tym od 1975 r. należy do Światowego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (WAZA), a od 1993 r. do Europejskiego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (EAZA).

Prowadzi hodowlę gatunków zagrożonych wyginięciem, z których najwarteściowszymi są: lwy azjatyckie, oryksy szablrorogie, pandy małe, hipopotamy karłowate, wydry olbrzymie, binturongi orientalne, koendu brazylijskie. Prowadzona tu na szeroką skalę edukacja przyrodnicza pozwala zrozumieć nie tylko świat zwierząt, ale także współczesne zagrożenia dla naszej planety.

miasto:

Łódź

rok założenia: **1938**

powierzchnia: **16,64 ha**

liczba gatunków: **310**

liczba zwierząt: **2.140**

wydry olbrzymie, fot. archiwum zoo

langur jawajski, fot. archiwum zoo

koendu brazylijski, fot. archiwum zoo

panda mała, fot. archiwum zoo

tamandua południowa, fot. fot. archiwum zoo

hipopotam karłowaty, fot. archiwum zoo

W ciągu ostatnich lat został urozmaicony plac zabaw dla dzieci. Także z myślą o najmłodszych od kilku lat systematycznie powiększany jest teren mini zoo, gdzie najmłodsi mają bezpośredni kontakt ze zwierzętami.

Łódzkie zoo realizuje obecnie największą inwestycję w swojej historii – budowę Orientarium, czyli całoroczną, wielkopowierzchniową ekspozycję wodno-lądową fauny i elementów kultury Azji Południowo-Wschodniej. Inwestycja obejmie połowę obecnego terenu zoo. Nowoczesne pawilony, wybiegi i woliery zajmą powierzchnię ponad 10 pełnowymiarowych boisk piłkarskich. Do tego powstanie zaplecze rekreacyjno-gastronomiczne o powierzchni ok. 20 tys. m². Objętość największego zbiornika wodnego wyniesie 2500 m³, a głębokość 6 m. Inwestycja umożliwi pojawienie się nowych gatunków zwierząt: orangutanów, langurów, panter mglistych, rekinów i płaszczyk. Ogród będzie także kontynuował hodowlę wcześniej posiadanych gatunków: słoni indyjskich, gibbonów, makaków i niedźwiedzi malajskich. Otwarcie budynku dla zwiedzających zaplanowano na 2021 r.

leniuchowiec dwupalczasty, fot. archiwum zoo

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogrodów
Zoologicznych
i Akwariów

ZOOLUBIN.PL

tekst, fotografie:
Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi

OPOLSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY

zoo.opole.pl

Opolski Ogród Zoologiczny znajduje się w pięknym parku na Wyspie Bolko w pobliżu centrum miasta Opole. Oficjalnie powstał w 1935 r. na bazie prywatnego, niewielkiego zwierzyńca z 1912 r., który przeszedł na własność miasta. Działania wojenne spowodowały, niestety, zamknięcie i likwidację ogrodu oraz zagładę całej kolekcji zwierząt.

Dopiero w 1952 r. powstał Społeczny Komitet Budowy Zwierzyńca w Parku Bolko, który zajął się odbudową zoo. Ogród został ponownie otwarty 22 lipca 1953 r. zajmując pow. 2,4 ha. Klatki i wybiegi budowano w czynie społecznym, a kolekcję krajowych zwierząt wzbogacono o rzadkie i egzotyczne gatunki. Ogromnym sukcesem w tym czasie okazał się pierwszy w Polsce przychówek niedźwiedzi himalajskich i walabii Benetta.

W 1980 r. powiększono powierzchnię do 19 ha, co stało się impulsem do dalszej rozbudowy, prowadzonej jednak w sposób prosty i tani, gdyż przypadła na okres kryzysu. W latach 1995-1996 zostaje opracowana nowa koncepcja modernizacji zoo, w myśl której zwierzęta z danych kontynentów mają być eksponowane na jednym obszarze ogrodu, w tak zwanych krainach zoogeograficznych i powstaje całościowy projekt zagospodarowania terenu. Latem 1997 r. powódź stulecia całkowicie niszczy teren zoo i jego obiekty. Ogród zostaje zamknięty i grozi mu ponowna likwidacja. Jednak już niecały rok później zoo w Opolu odradza się po raz trzeci. Obszar zostaje powiększony do prawie 30 ha. Krok po kroku oddawane

miasto:

Opole

rok założenia: **1935**

powierzchnia: **30 ha**

liczba gatunków: **330**

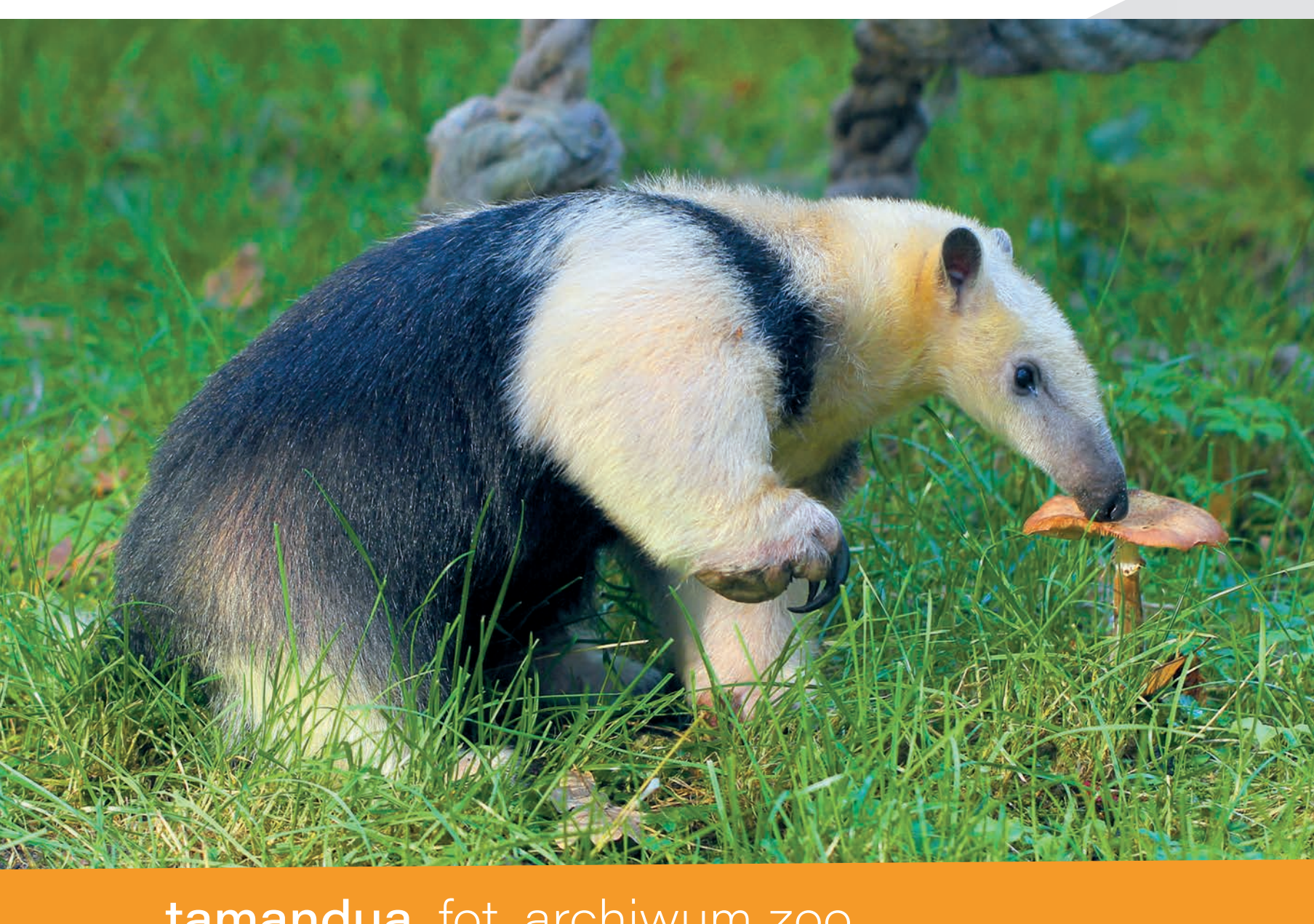
liczba zwierząt: **3.851**

okapi, fot. archiwum zoo

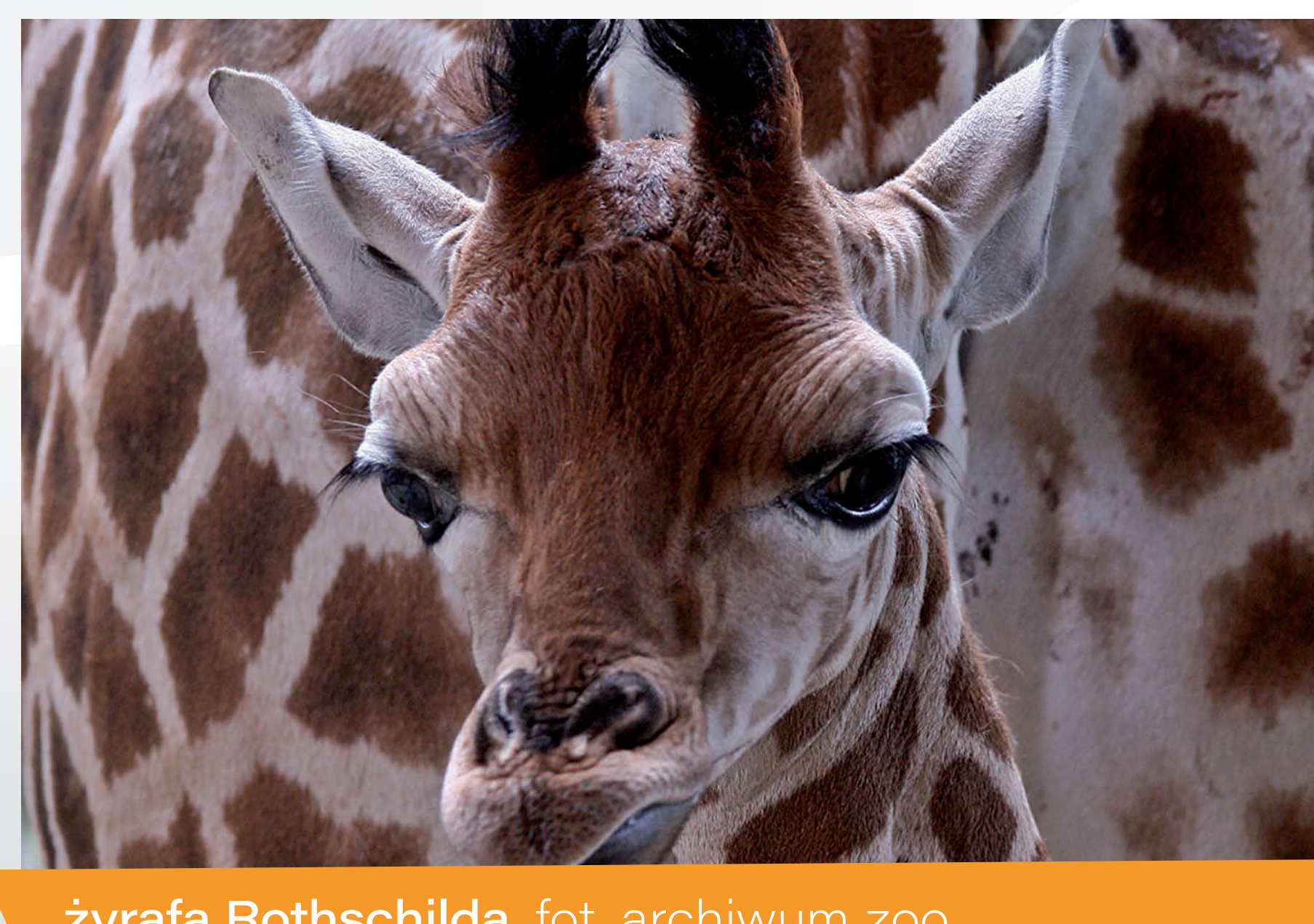
drzewołaz plamisty, fot. archiwum zoo

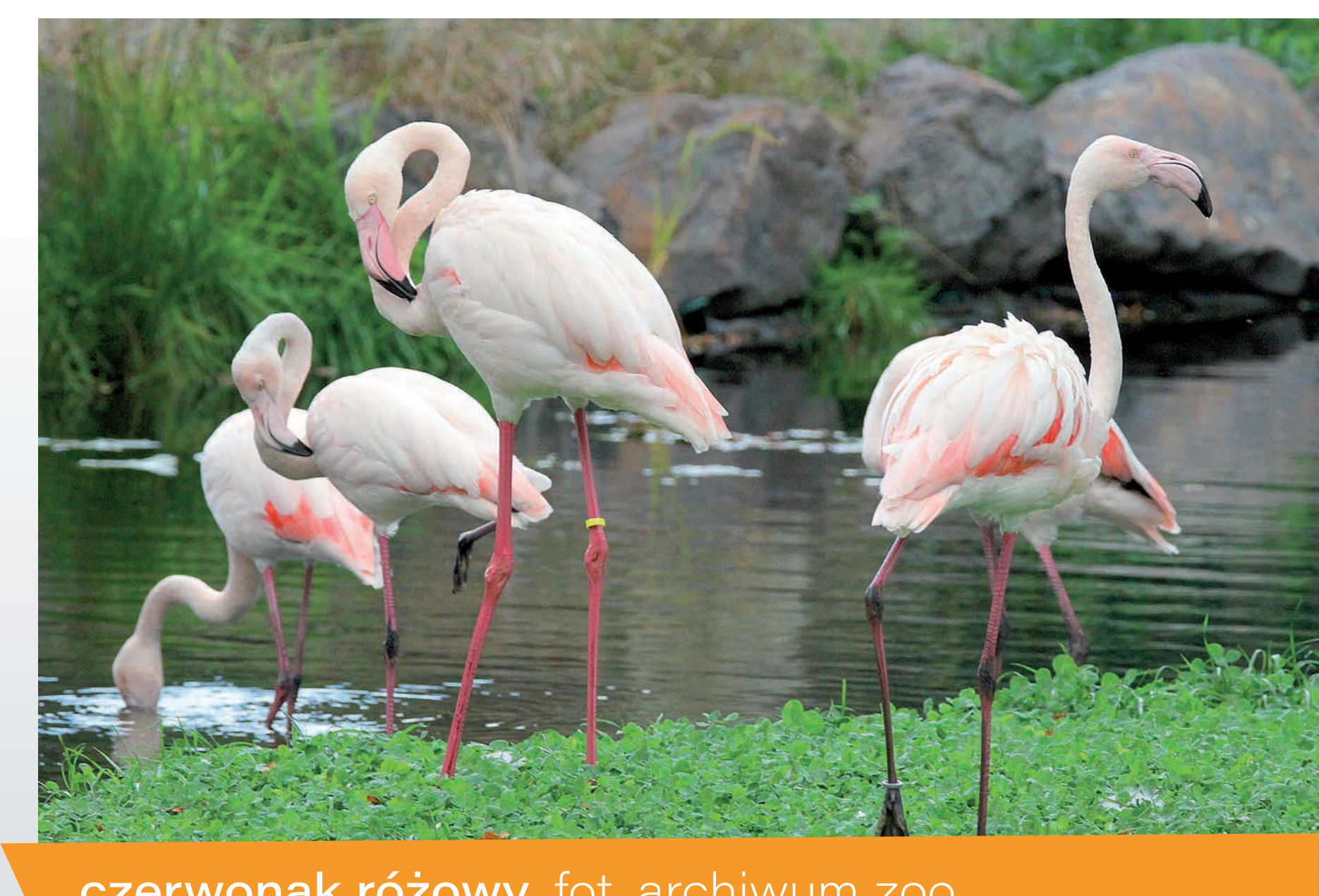
tamandua, fot. archiwum zoo

uchatki kalifornijskie, fot. archiwum zoo

żyrafa Rothschilda, fot. archiwum zoo

czerwonak różowy, fot. archiwum zoo

są kolejne obiekty, budowane wg nowej koncepcji. Przebudowana zostaje również kolekcja zwierząt. Po raz pierwszy w historii zoo w Opolu pojawiają się żyrafy, nosorożce, pantery śnieżne, pandy małe, mrówkojady oraz różne gatunki małp i małpiatek. Specjalnością staje się hodowla lemurów, tamaryn, gibbonów i zwierząt kopytnych. W 2005 r. w miejscu starej słoniarni zostaje otwarty pawilon z wyspą dla goryli, a dwa lata później basen uchatek kalifornijskich, które stają się największymi atrakcjami. W 2011 r. powstaje pawilon dla płazów oraz nowa żyrafiarnia, gdyż świetnie rozmnażającego się stada żyraf stary obiekt nie jest już w stanie pomieścić. Po 25 latach nieobecności, wiosną 2014 r. powracają flamingi. W 2018 r. powstaje „Kraina bioróżnorodności” – nowoczesna szklarnia z egzotyczną roślinnością, dostosowana do potrzeb krajowych, zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. W 2019 r. opolska rodzina żyrafowatych powiększyła się o długo oczekiwane okapi, które wraz z pięknymi antylopami bongo zasiedliły nowy, specjalnie dla nich stworzony obiekt. Opolskie zoo jest członkiem WAZA (Światowe Stowarzyszenie Zoo i Akwariów), EAZA (Europejskie Stowarzyszenie Zoo i Akwariów), RDPOZA (Rady Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicznych i Akwariów), Species360 (Międzynarodowy System Informacji o Gatunkach), AEECL (Organizacja prowadząca program ochronny i badawczy dla krytycznie zagrożonych lemurów Madagaskaru).

goryl nizinny, fot. archiwum zoo

MIEJSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY W PŁOCKU

zoo.plock.pl

Miejski Ogród Zoologiczny w Płocku jest unikalnie położony na wysokiej skarpie wiślanej. Posiada jedną z największych wśród polskich ogrodów zoologicznych kolekcję gadów, w tym samicę aligatora missisipijskiego – Martę, która jest jednym z najstarszych zwierząt w europejskich ogrodach zoologicznych.

Jako członek Europejskiego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (EAZA) płockie zoo uczestniczy w ponad 50 europejskich programach hodowlanych (EEP i ESB) np.: kondor wielki, szpak balijski, żuraw mandzurski, pingwin przylądkowy, orłosęp brodaty, ara szafirowa, kiściec annamski, gibbon ungko, gibbon czapnik, lori mały, leniwiec dwupalczysty, saki białolica, miko czarny, tamaryna cesarska, tamaryna dwubarwna, żyrafa Rothschilda, słoń indyjski, oryks szablrogi, zebra górską Hartmanna, osioł somalijski, tapir malajski, lampart perski, pantera śnieżna, tygrys syberyjski, wilk grzywiasty, panda mała, boa kubański, heloderma meksykańska i inne. Zoo jest także członkiem: Światowego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (WAZA) oraz Międzynarodowego Systemu Rejestracji Gatunków (Species360).

Najciekawsze ekspozycje to: akwarium, stoniarnia i żyrafiarnia z wybiegami, wyspa gibbonów czapników, wybieg lwów, ekspozycja lampartów perskich, kompleks wybiegów panter śnieżnych i tygrysów syberyjskich, pawilon ptaków tropikalnych, wybieg pingwinów przylądkowych z base-

miasto:

Płock

rok założenia: **1951**

powierzchnia: **14,58 ha**

liczba gatunków: **574**

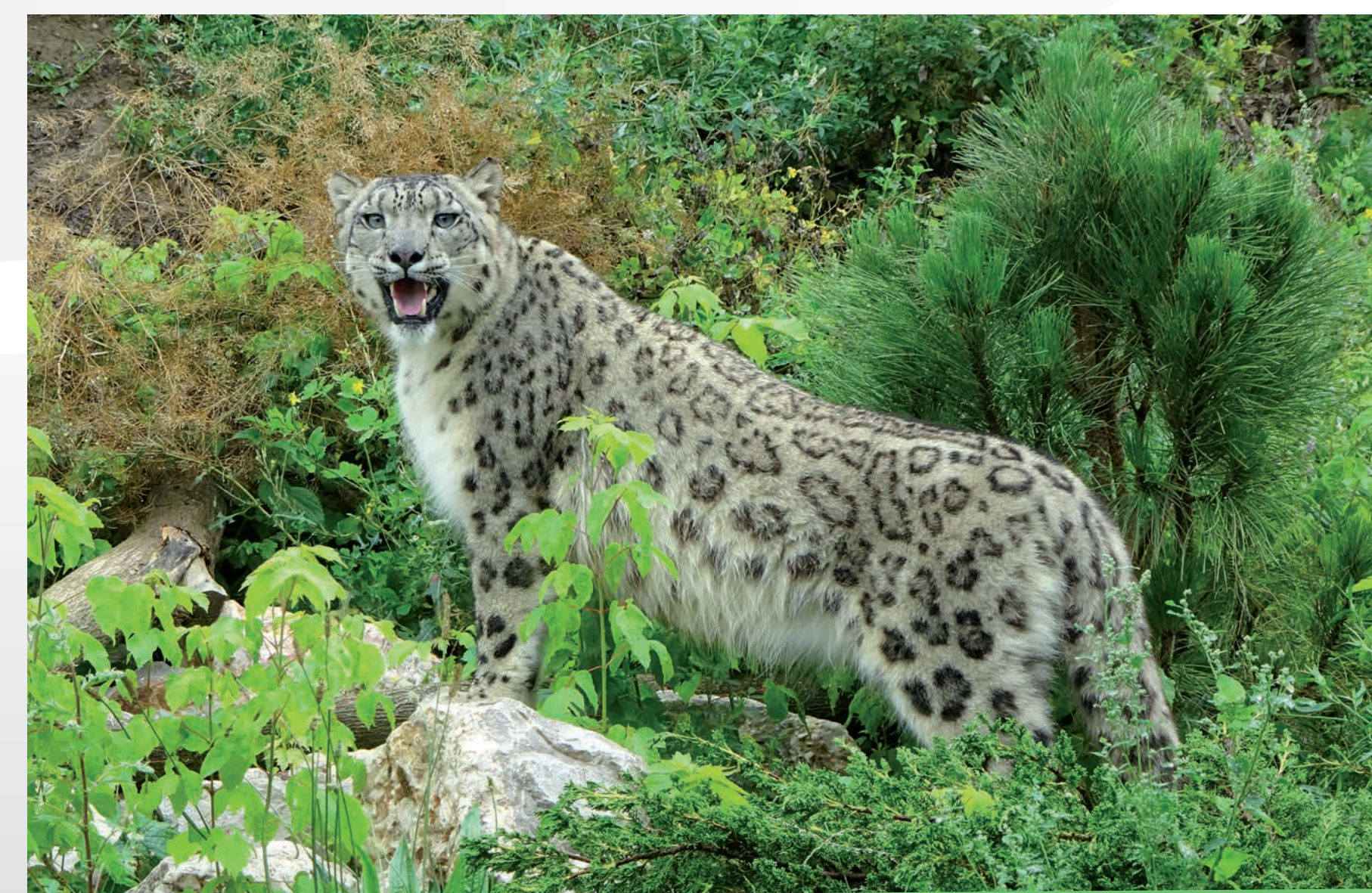
liczba zwierząt: **7.640**

gibbon czapnik, fot. archiwum zoo

tapir malajski, fot. archiwum zoo

pantera śnieżna, fot. fot. archiwum zoo

chwytница kolorowa, fot. fot. archiwum zoo

nem i oknem widokowym. W zmodernizowanym budynku małpiarni prezentowana jest jedna z największych w Polsce, unikalna kolekcja tamaryn i marmozet – najmniejszych małp świata, zamieszkujących lasy tropikalne Ameryki Południowej. W niewielkiej dżungli w Pawilonie Akwarium-Herpetyarium można poczuć wilgotny klimat lasu deszczowego. W mini zoo zwiedzający mogą głaskać i karmić kozy oraz zobaczyć inne domowe zwierzęta np. króliki, owce i drób ozdobny. Na terenie ogrodu znajdują się, tematycznie związane ze zwierzętami, place zabaw i park linowy.

Jesienią 2016 r. oddano do zwiedzania jedną z największych w Polsce ekspozycji akwariów, prezentujących różnorodność biologiczną słodkich i słonych wód świata, w tym królowej polskich rzek – Wisły. Atrakcją ekspozycji jest m.in. indonezyjska rafa koralowa i rekiny żarłacz rafowe czarnopłetwe. Dużym walorem edukacyjnym i dekoracyjnym są kompozycje botaniczne z indywidualnymi opisami najciekawszych gatunków drzew i krzewów. Zimą zoo zaprasza na spacer trasa zimowego zwiedzania.

Ogród prowadzi szeroką działalność edukacyjną. Oprócz informacji z zakresu biologii i systematyki gatunków, poprzez spotkania z żywą przyrodą, płockie zoo przekazuje wiedzę o ochronie ekosystemów, bioróżnorodności, zrównoważonym rozwoju i zmianach klimatycznych.

Działalność płockiego ogrodu wspiera założone w 1996 r. Towarzystwo Przyjaciół ZOO.

aligator missisipijski, fot. archiwum zoo

ZOO CHARLOTTA

dolinacharlotty.pl

Kiedy w **Dolinie Charlotty** pojawiły się konie, a wraz z nimi przybywały rozmaite zwierzęta nikt nie przypuszczał, że będzie to początek większego zwierzyńca. Wraz z rozwojem miejsca powstał Ośrodek Rehabilitacji Ptaków Drapieżnych, który z czasem przekształcił się w ogród zoologiczny wkomponowany w miejscową przyrodę.

To miejsce dużej bioróżnorodności, które prowadzi walkę o przetrwanie najbardziej zagrożonych gatunków na Ziemi, uczestnicząc w Europejskich Programach Hodowli Zwierząt Zagrożonych Wyginięciem (EEP) oraz Europejskich Programach hodowli opartych o księgę rodowodową (ESB). Niewątpliwą atrakcją jest możliwość podziwiania wielu zwierząt w trakcie rejsu łodzią po **Wodnym ZOO Safari**. Tematyczne wyspy: Australia, Afryka, Ameryka Południowa zamieszkują m.in. kangury rude, walabie Bennetta, emu, strusie, zebra, antylopy gnu i oryks szablrogi, makaki, nandu, kapucynki, koati południowe, kapibary. Na mniejszych wyspach zobaczyć można: gibbony czubate, koronniki szare, które z powodzeniem odchowują potomstwo oraz żurawie mandżurskie.

Zwiedzając **Mini Zoo i Krainę Bajek** usłyszymy wiele utworów ze świata literatury dziecięcej: Czerwonego Kapturka, Jasia i Małgosię, Królową Śnieżkę, Kota w Butach, Calineczkę. Spotkać tu można zwierzęta zarówno bardziej egzotyczne, jak i znane z babcinego podwórka: króliki, gęsi, nutrie, kozy oraz owce, rodzime wrzosówki czy rzadziej spotykane rasy

miasto:

Strzelinko k. Słupska

rok założenia: **2010**

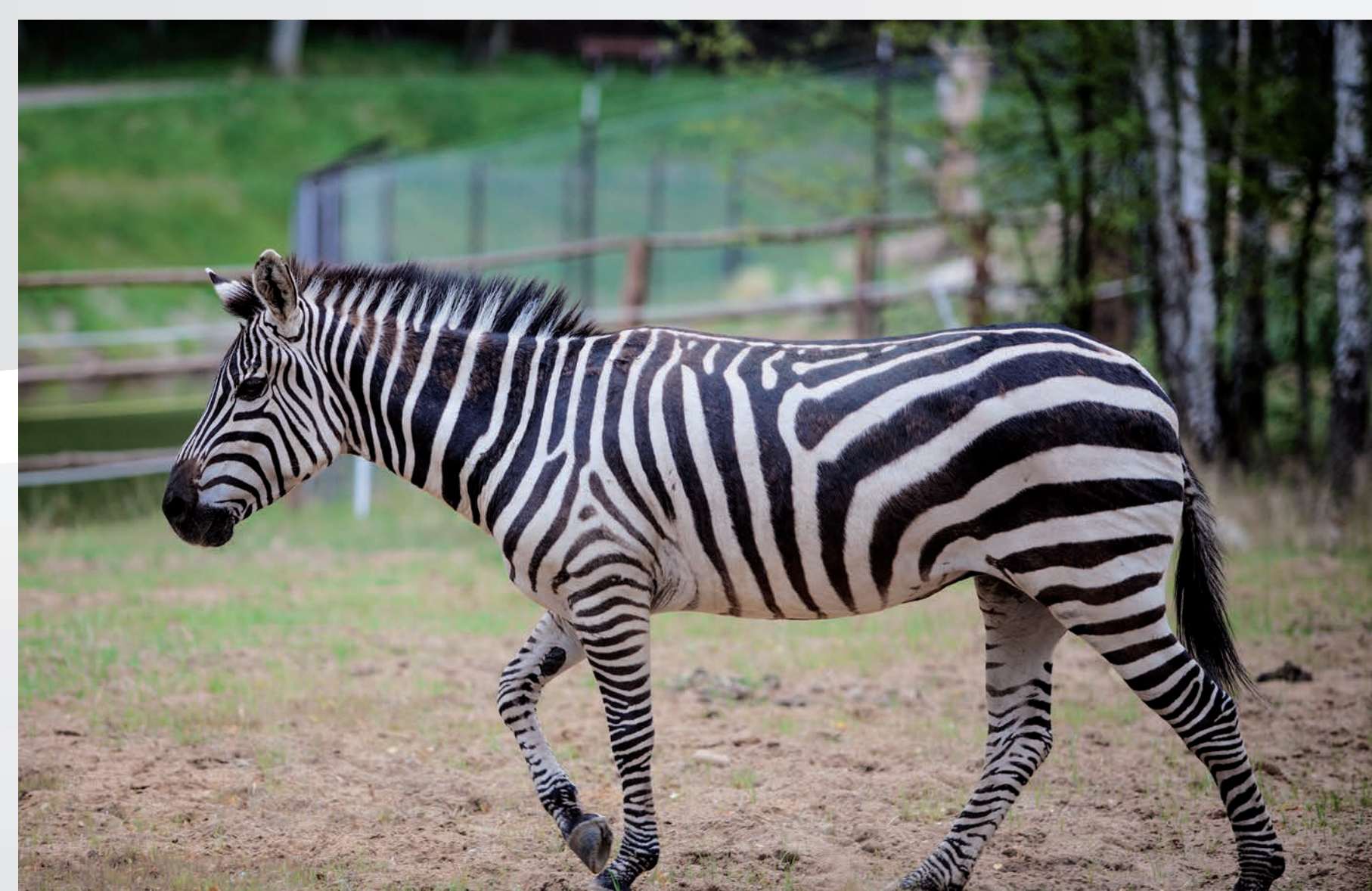
powierzchnia: **30,2 ha**

liczba gatunków: **86**

liczba zwierząt: **157**

żubry, fot. Marek Hofman

zebra równikowa, fot. Marek Hofman

lamy, fot. Marek Hofman

foka szara, fot. Marek Hofman

kangur rudy, fot. Marek Hofman

osły poitou, fot. Marek Hofman

takie jak Kerry Hill oraz owce waliserskie.

Szczególnym zainteresowaniem cieszy się **Ostoja Żubra**. Te duże zwierzęta mają do dyspozycji bardzo rozległy teren, możemy je podziwiać zarówno za ogrodzeniem jak i z wieży widokowej usytuowanej tuż przy wybiegu. Dzielą miejsce z danielami płowymi oraz jeleniami szlachetnymi.

W pobliżu znajduje się kompleks wolier zamieszkałych przez rozmaite ptaki: puchacz, puszczyki, orliki krzykliwe, pawie złote, czubacze rude.

W **Fokarium** zamieszkanym przez pięć samców foki szarej codziennie przeprowadzany jest pokaz treningu medycznego. Codzienna praca ze zwierzętami daje możliwość oceny stanu zdrowia w bezstresowej formie. Ponieważ utrzymujemy wyłącznie samce, prowadzona jest obserwacja dotycząca utrzymywania takiej ilości zwierząt jedнопłciowych w jednym miejscu. Nie byłoby to możliwe bez zapewnienia im dużej dawki ruchu w trzech basenach: pokazowym, medycznym i treningowym. Codzienna praca przynosi doskonałe efekty, a nasi opiekunowie stale poszerzają wiedzę oraz się nią dzielą na licznych konferencjach i sympozjach.

Do **Zoo** oraz **Fokarium** zapraszamy codziennie od kwietnia do października, w innych miesiącach w soboty, niedziele oraz wszystkie święta. Mamy nadzieję, że spędzony tu czas, wśród fantastycznych warunków przyrodniczych oraz ciekawych zwierząt nie będzie stracony i pozwoli na relaks i chwilę zamyślenia nad dalszym losem ginących gatunków.

foki szare z opiekunem, fot. archiwum zoo

OGRÓD ZOOBOTANICZNY W TORUNIU

zoo.torun.pl

Ogród Zoobotaniczny w Toruniu jest miejscem o wyjątkowym charakterze, łączącym walory ogrodu zoologicznego i botanicznego. Położenie w pobliżu słynnej toruńskiej Starówki sprawia, że jest jednym z ulubionych miejsc spacerów dla mieszkańców oraz wizyt turystów, odbieranym jako oaza zieleni w centrum miasta. Dzięki bogatym i różnorodnym zasobom przyrodniczym, prowadzona jest tu intensywna edukacja przyrodniczo-ekologiczna oraz realizowane są programy hodowlane zagrożonych gatunków.

Znaczna część ogrodu ma charakter parku, czyli tzw. arboretum, który zdominowany jest przez rodzime taksony: klony zwyczajne i jawory, lipy szerokolistne i wąskolistne, graby, a także obce gatunki, tj. robinie akacjową, klony jesionolistne oraz białą morwę. Wśród nich króluje aż 8 pomników przyrody, z których najbardziej okazałe są dęby szypułkowe, platan klonolistny oraz buki zwyczajne odmiany purpurowej. Pomnikiem przyrody w ogrodzie jest również grupa żeńskich okazów miłorzębu dwuklapowego pochodzącego z Chin oraz europejska sosna czarna.

Jednym z najważniejszych obiektów jest **Ptaszarnia**, gdzie duże zainteresowanie wzbudza kakadu białoczuba, tukan tęczodzioby, ary oliwkowe, turaki czy błyszczaki. Uwagę osób wychodzących z Ptaszarni przykuwa wyspa – zewnętrzny wybieg lemurów katta i wari czarnobiałych. Ciekawie prezentuje się wspólna ekspozycja mundżaków chińskich i pand rudych. Na terenie ogrodu znajduje się duży wybieg dla niedźwiedzia himalajskiego oraz woliery

miasto:

Toruń

rok założenia: **1965**

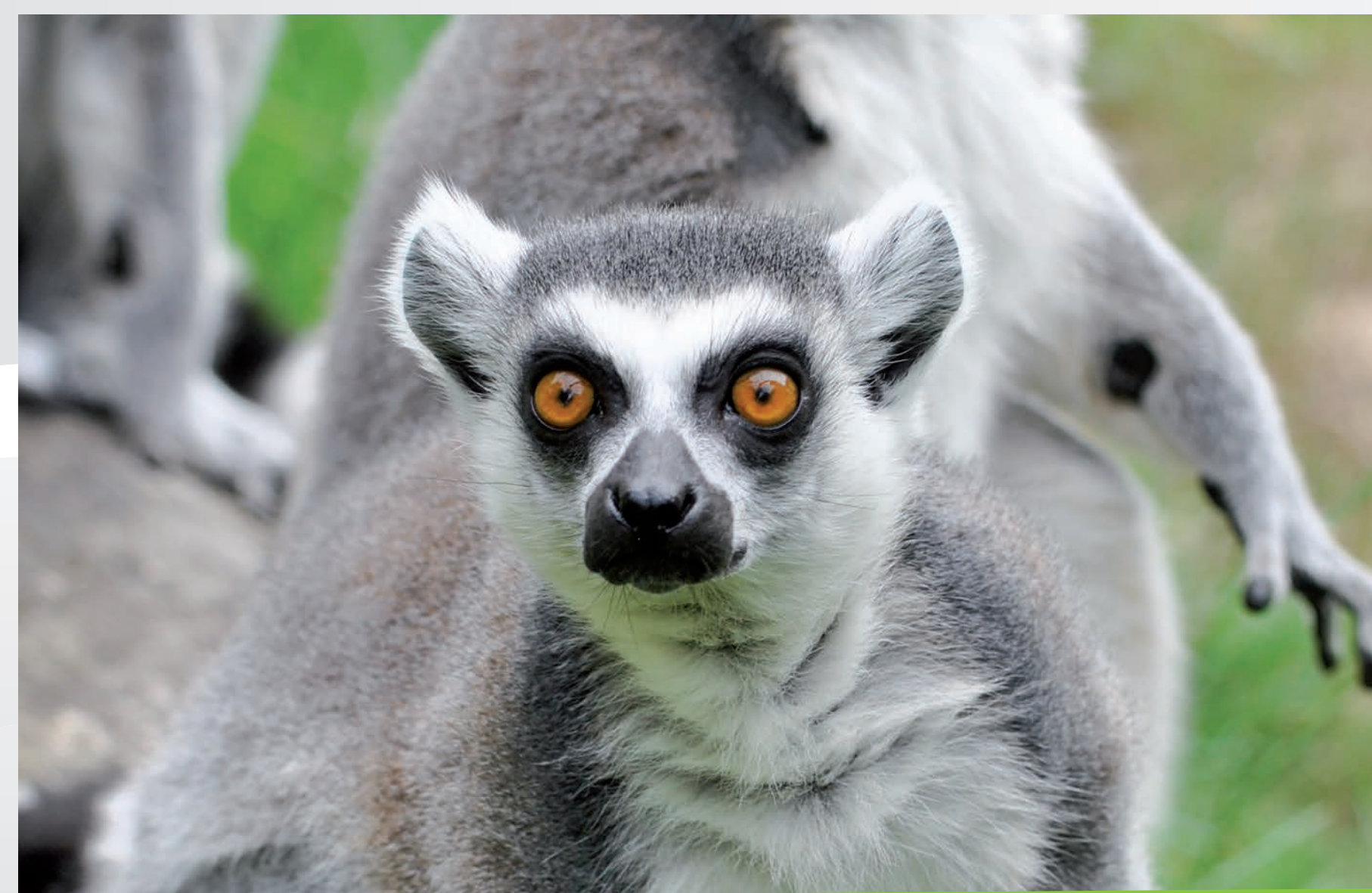
powierzchnia: **3,81 ha**

liczba gatunków: **99**

liczba zwierząt: **264**

takin miszmi, fot. archiwum zoo

lemur katta, fot. archiwum zoo

panda ruda, fot. archiwum zoo

boa madagaskarski, fot. archiwum zoo

kotowatych, zamieszkane przez rysie karpackie, taraje i karakala. Zainteresowanie wzbudza także kolekcja bażantów oraz sowy: puszczyki mszarne i sowa śnieżna. W sąsiedztwie woliery sów znajduje się wybieg surykatek oraz minifolwark, który zamieszkują zwierzęta gospodarskie – kozy miniaturowe i syryjskie oraz owce kameruńskie. Północną część ogrodu zagospodarowano wybiegami zwierząt kopytnych. Mieszkają tam zagrożone wyginięciem markury turkmeńskie oraz owce grzywiaste arui i takiny miszmi. Zobaczyć tu można też alpaki. Obok znajdują się wybiegi dla przedstawicieli Australii – emu i walabii Benetta. Na terenie ogrodu znajduje się **Herpetarium** z takimi gatunkami jak: kameleon jemeński, waran mangrowy oraz kilka gatunków węży. W drugiej części Herpetarium, w czterech wolierach mieszkają pazurkowce oraz należące do szczerbaków pancerniki bolita południowe. Istotną rolę ogrodu, jak każdego współczesnego zoo, jest edukowanie w zakresie wiedzy przyrodniczej. W ofercie znajdują się zajęcia dydaktyczne, skierowane do odbiorców z różnych grup wiekowych, w których uczestniczą nie tylko przedszkolaki i uczniowie szkół, ale również studenci toruńskich i bydgoskich uczelni wyższych. Dużym zainteresowaniem cieszą się wystawy eksponowane w Galerii Sztuki Przyrodniczej, znajdującej się w zabytkowym budynku Willi Laegnara. Prezentowane są w niej obrazy, fotografie, rzeźby i prace pokonkursowe, a od trzynastu lat wystawy w ramach Międzynarodowego Festiwalu Sztuk Wizualnych Inspirowanych Naturą „Sztuka Natury”.

kameleon jemeński, fot. archiwum zoo

MIEJSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY W WARSZAWIE

zoo.waw.pl

Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie otwarto w 1928 r. i już wówczas był nowoczesną placówką, służącą nauce i edukacji. Ogromnym sukcesem hodowlanym stały się narodziny słonicy indyjskiej Tuzinki w 1937 r., jak dotąd jedyne słoń urodzonego w Polsce. Misją warszawskiego zoo jest ochrona przyrody, aby ocalić wspólny świat ludzi i zwierząt.

Warszawskie zoo jest członkiem międzynarodowych organizacji: EAZA (Europejskiego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów), WAZA (Światowego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów), EARA (Euroazjatyckiego Regionalnego Stowarzyszenia Ogródów Zoologicznych i Akwariów), Species360 (Międzynarodowy system informacji o gatunkach dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych).

Na 40 ha pięknego parku eksponujemy ok. 12.000 zwierząt, z których wiele objętych jest programami ratowania ginących gatunków. Pracownicy warszawskiego zoo prowadzą 11 europejskich ksiąg rodowodowych. Doczekaliśmy się przychówków wielu cennych gatunków: oryksa szablrogiego, bażanta annamskiego, kei, wari rudego, drzewołazów, pławikonika długonosego, irbisa śnieżnego. Urodziły się także kolejny raz gepardy czy leniuchowiec dwupalczasty. Od kilku lat rozmnażają się nosorożce indyjskie (pancerne), a młode tego gatunku zasilają populacje nosorożców w innych europejskich ogrodach. Wśród człekokształtnych wyróżnia się uzdolniona szympansica Lucy. Dochody z licytacji jej obrazów zasilają

miasto:

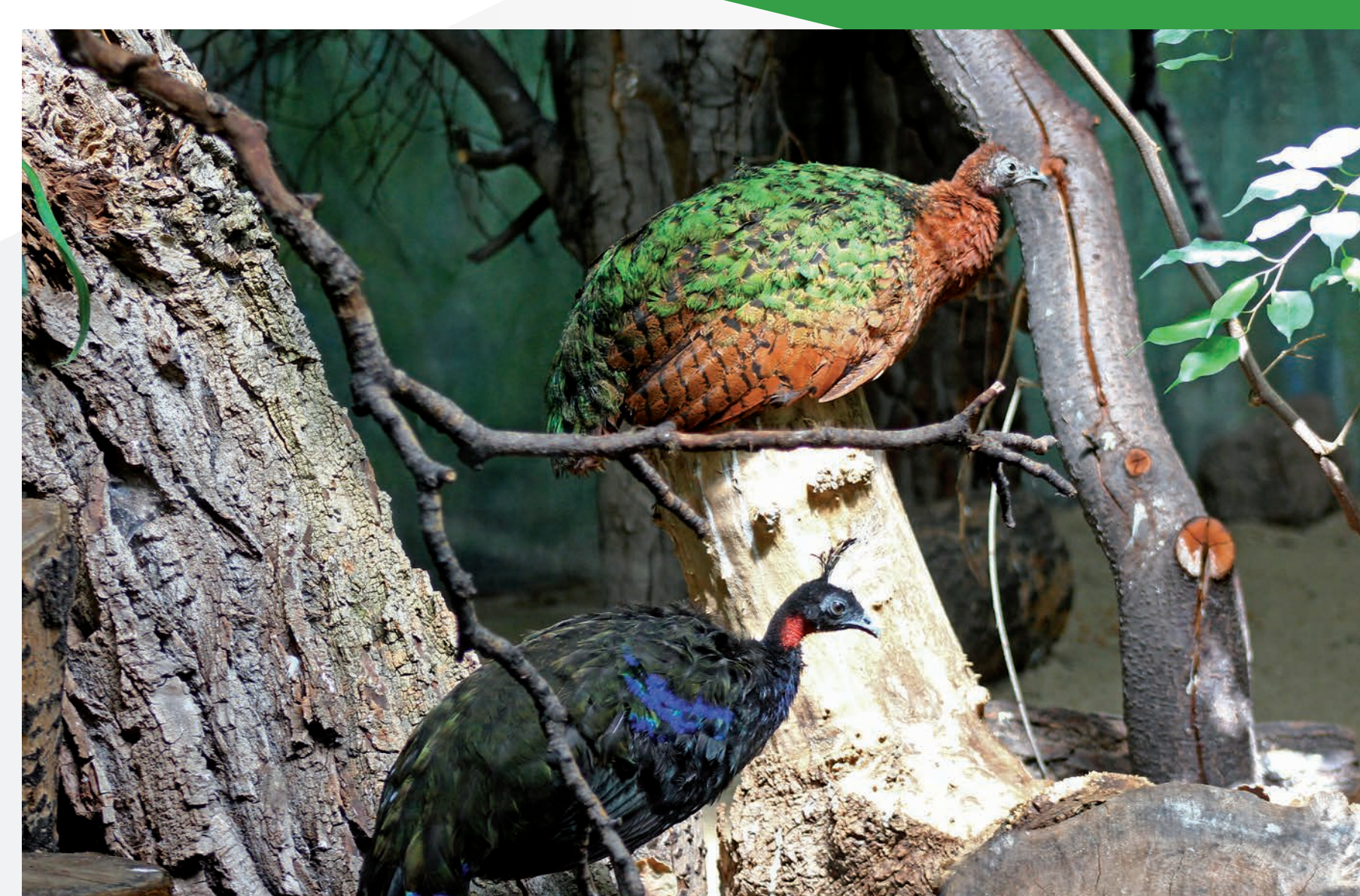
Warszawa

rok założenia: **1928**

powierzchnia: **40 ha**

liczba gatunków: **573**

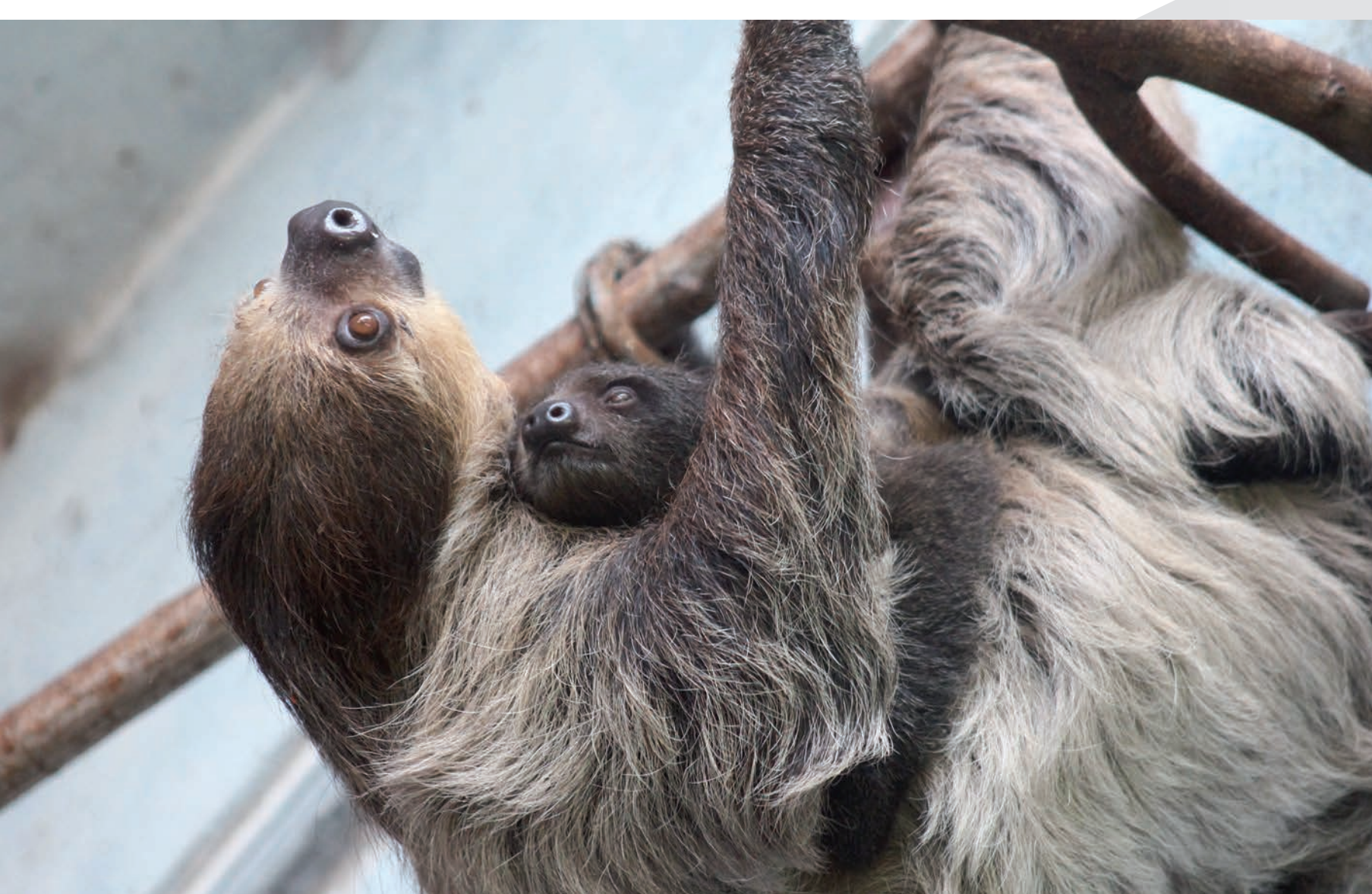
liczba zwierząt: **11.638**

pawie kongijskie

żółw błotny

leniowiec dwupalczasty

irbisówna o imieniu Layla

salon Willi Żabińskich

powrót do natury

kampanie na rzecz ochrony zwierząt w Afryce. W zoo znajduje się Ośrodek Rehabilitacji Ptaków Chronionych „Ptasi Azyl”, który przyjmuje ponad 6.000 ptaków rocznie. Centrum CITES działające w zoo przyjmuje pochodzące z przemytu i interwencji służb mundurowych egzotyczne płazy, gady i bezkręgowce. Od kilku lat warszawskie zoo prowadzi program reintrodukcji żółwia błotnego na Mazowszu – jedyne gatunku żółwia występującego w Polsce. Przy współpracy z akademickimi placówkami naukowo-badawczymi prowadzone są również badania, m.in. nad prospołecznymi zachowaniami małp człekokształtnych. Warszawskie zoo jest inicjatorem konkursu zoologicznego IRBIS, przeznaczonego dla uczniów, którego celem jest zachęcanie młodzieży do pogłębiania wiedzy na tematy przyrodnicze i ekologiczne oraz Dnia Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów, obchodzonego 11 marca i przypominającego o roli i zadaniach współczesnych ogrodów zoologicznych. Na terenie zoo znajduje się historyczna Willa Żabińskich. Tutaj kilkaset osób dostało szansę na przeżycie podczas II wojny światowej. Za ratowanie ludzi z getta państwo Żabińscy zostali odznaczeni medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”. Obecnie Willę można zwiedzać z przewodnikiem. Na zwiedzających czeka 10 całorocznych pawilonów, trasa z ułatwieniami dla osób nie dowidzących i niewidomych, dźwiękowe plany zoo, a także przewodnik w alfabecie Braille’a. Warszawskie zoo jest czynne codziennie, od godz. 9.00.

szympansica Lucy

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogródów
Zoologicznych
i Akwariów

ZOOLUBIN.PL

tekst, fotografie:
Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie

ZOO WROCŁAW SP. Z O.O.

zoo.wroclaw.pl

ZOO Wrocław jest najstarszą tego typu placówką w Polsce. Posiada najbogatszą kolekcję zwierząt w kraju i jedną z bogatszych kolekcji gadów i płazów w Europie.

Jest członkiem prestiżowych organizacji branżowych jak EAZA (Europejskie Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów) i WAZA (Światowe Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów) oraz funkcjonuje w oparciu o wytyczne International Species Information System – Species 360 (Międzynarodowy System Informacji o Gatunkach).

Misją wrocławskiego zoo jest zachowanie różnorodności biologicznej w trosce o pełnowartościowy rozwój przyszłych pokoleń. Aktywnie uczestniczymy w programach ochrony ginących gatunków w Polsce i na świecie m.in. poprzez powołaną w 2016 r. Fundację Zoo Wrocław DODO, np. Cikananga Wildlife Center – wspieranie fundacji ratującej endemiczne gatunki Indonezji, w tym świnię brodawkowatą i szpaka czarnoskrzydłego; Pantanal Giant Armadillo Project – projekt ratowania pancernika olbrzymiego zamieszkującego Amerykę Południową; Okapi Conservation Project – wspieranie ochrony populacji okapi w lesie Ituri w Kongo. Południowoafrykańska Fundacja Ochrony Ptaków Przybrzeżnych (SANC-COB) – zajmuje się niesieniem pomocy pingwinom afrykańskim i innym

miasto:

Wrocław

rok założenia: **1865**

powierzchnia: **33 ha**

liczba gatunków: **1.100**

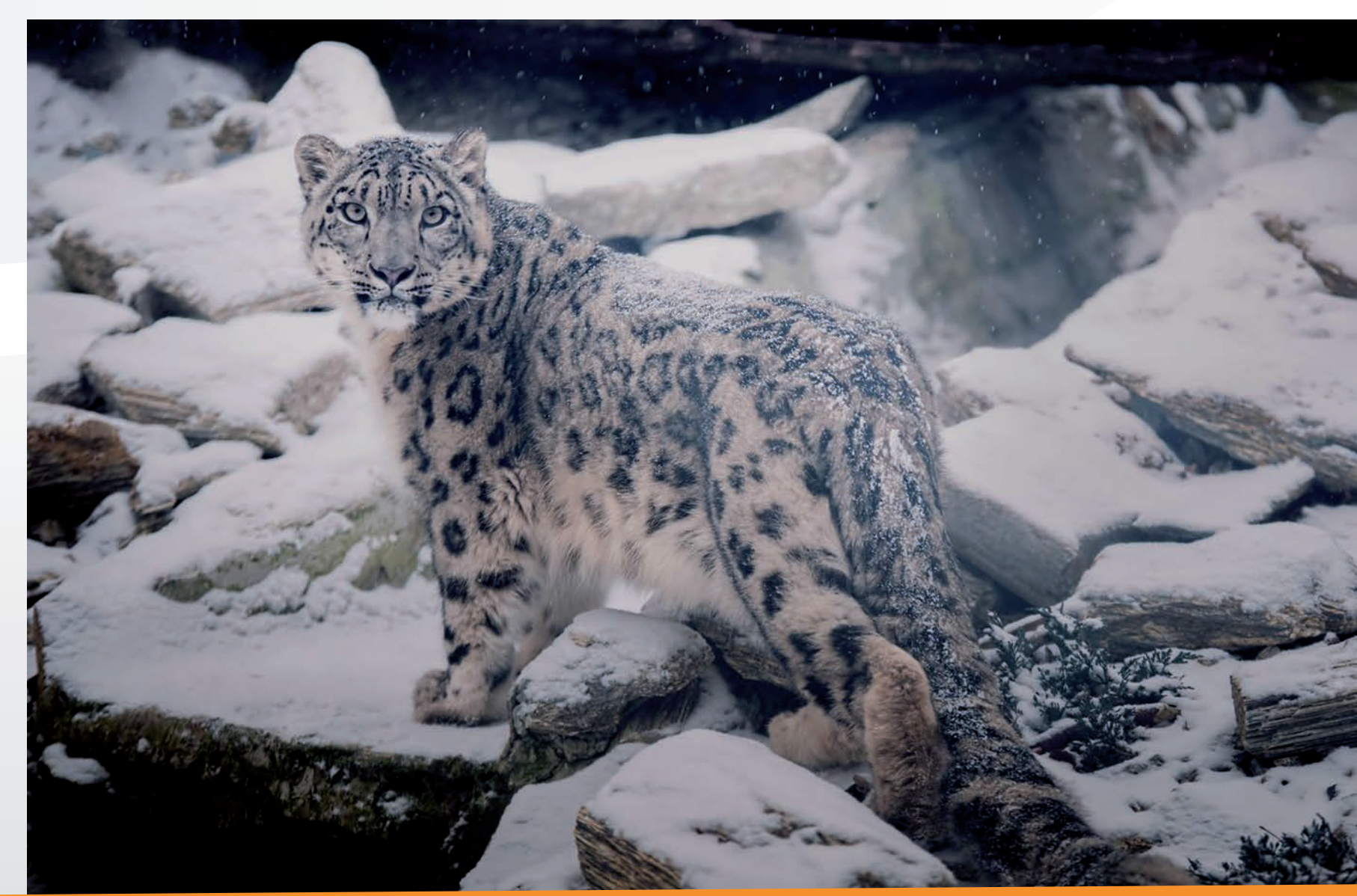
liczba zwierząt: **12.000**

ratowanie żółwi, fot. archiwum zoo

pingwiny przy szybie, fot. archiwum zoo

pantera śnieżna, fot. archiwum zoo

Terytorium Panter, fot. archiwum zoo

ptakom morskim zagrożonym wyginięciem. Skupia się szczególnie na ratowaniu zranionych, porzuconych i niewyklutych pingwinów; Association Mitsinjo – ZOO Wrocław pełni funkcję konsultanta w tej organizacji ratującej płazy i drobne gady zamieszkujące Madagaskar; Yayasan Adudu Nantu International – jest pozarządową organizacją mającą na celu zachowanie i ochronę jednego z ostatnich pierwotnych lasów deszczowych Celebesu – Nantu – wraz z jego florą, fauną i siedliskami.

Stawiamy na edukację, rocznie edukując od 20.000 do 40.000 osób. Oprócz realizacji zajęć edukacyjnych (od dzieci pow. 5 roku życia po seniorów) prowadzimy także edukację dla szerokiego grona zwiedzających, poprzez oprowadzanie po Afrykarium, stoliki dotykowe czy komentarze przy karmieniach zwierząt. Staramy się zapewnić zwierzętom warunki hodowli zbliżone do naturalnych. Przejawem tych dążeń są zmiany w infrastrukturze ogrodu i modernizacja wybiegów. Obok zabytkowych, powstałych jeszcze w XIX w. pawilonów, takich jak słoniarnia, ptaszarnia, małpiarnia czy terrarium, ciągle wprowadzamy nowe inwestycje, takie jak Odraarium (ekspozycja ekosystemów Odry), ekspozycja panter (śnieżnych i mglistych), nowy wybieg niedźwiedzi, wilków jak i nasza największa inwestycja, powstałe w 2015 r. **Afrykarium-Oceanarium**, czyli unikatowy na skalę światową kompleks przedstawiający ekosystemy związane ze środowiskiem wodnym Afryki.

Afrykarium, fot. archiwum zoo

OGRÓD ZOOLOGICZNY W ZAMOŚCIU im. Stefana Millera

zoo.zamosc.pl

Ponad stuletnia historia zoo to czas, w którym ogród zmienił swoją lokalizację, przeszedł wiele transformacji i przeobrażeń. Jednak bez względu na zmiany w nim zachodzące, zawsze był miejscem hodowli zwierząt, rekreacji i edukacji.

Z racji swojego usytuowania zamojski ogród zoologiczny stanowi jedną z największych atrakcji turystycznych Zamościa, regionu, czy nawet wschodniej części Polski.

Tutaj każdy z odwiedzających nas gości zaspokoi swoją naturalną ciekawość oraz ukształtuje właściwą postawę proekologiczną.

Ogród Zoologiczny im. Stefana Millera w Zamościu to jedna z głównych atrakcji turystycznych Lubelszczyzny. Kompleksowa modernizacja i rozbudowa jakimi podlega zamojskie zoo w ostatnich latach sprawiły, że stało się ono nowoczesnym i spełniającym wszelkie europejskie standardy miejscem hodowli i ochrony rodzimych i egzotycznych gatunków zwierząt. Wymiernym efektem rosnącej atrakcyjności zamojskiego zoo jest wciąż zwiększająca się frekwencja odwiedzających nas turystów.

Ciekawa aranżacja bogatej ekspozycji zwierząt, obejmującej 4.700 zwie-

miasto:

Zamość

rok założenia: **1918**

powierzchnia: **13,8 ha**

liczba gatunków: **259**

liczba zwierząt: **4.700**

gibbony białorekie – wybieg zewnętrzny, fot. Łukasz Sulowski

rzeźba nosorożca przed wejściem do zoo od ul. Szczepieskiej, fot. Łukasz Sulowski

wnętrze pawilonu dużych kotów drapieżnych oraz ryb, płazów i gadów, fot. Łukasz Sulowski

pawilon zwierząt związanych z wodą – lokum hipopotamów karłowatych, kapibar oraz tapirów anta, fot. Łukasz Sulowski

wybieg zewnętrzny oraz gawra niedźwiedzi brunatnych, fot. Łukasz Sulowski

Motylarnia – hala wolnych lotów, fot. Łukasz Sulowski

rzętu należących do 259 gatunków, nowoczesna infrastruktura, punkty gastronomiczne i place zabaw dla dzieci sprawiają, że zamojskie zoo cieszy się wciąż rosnącą popularnością.

Zamojskie zoo to miejsce ochrony i hodowli zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt. Działania te realizowane są m.in. poprzez udział w międzynarodowych programach hodowlanych (EEP), prowadzenie ksiąg rodowodowych (ESB) oraz członkostwo w organizacjach zrzeszających polskie i europejskie ogrody zoologiczne (EAZA, IZE, Species360, RDPO-ZiA).

Zoo jest również miejscem szeroko pojętej edukacji ekologicznej realizowanej poprzez przybliżanie zagadnień z dziedziny zoologii i botaniki rodzimych i egzotycznych gatunków roślin i zwierząt. Warsztaty przyrodnicze przybliżają uczestnikom zajęć biologię życia zwierząt, uczą szacunku do przyrody, uwrażliwiają na jej piękno i ukazują konieczność jej ochrony.

Zamojskie zoo jest również miejscem atrakcyjnej rekreacji i kulturalnego odpoczynku. Wizyta w zoo pozwala miło spędzić czas w towarzystwie rodziny i przyjaciół, w otoczeniu przyrody, która w zbawienny sposób wpływa na nasze zdrowie i dobre samopoczucie.

zoo z lotu ptaka, fot. Krzysztof Kamiński

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogrodów
Zoologicznych
i Akwariów

ZOOLUBIN.PL

tekst, fotografie:
Ogród Zoologiczny w Zamościu

MISJA OGRODÓW ZOOLOGICZNYCH

Jakie są współczesne zadania ogrodów zoologicznych?
Po co tworzyć zoo?

radazoo.org

Słowo „zoo” powstało w poł. XIX w. jako skrócona nazwa ogrodu zoologicznego. Początki zoo, czy też menażerii, sięgają 3500 lat p.n.e. i miasta Hierakonpolis w Egipcie. Dopiero jednak w dzisiejszych czasach koncepcja i rola zoo stały się przedmiotem debaty, która w znacznym stopniu przekształciła cel ich istnienia.

W starożytności hodowla egzotycznych zwierząt wyłącznie w prywatnych kolekcjach miała wartość symboliczną, odzwierciedlała władzę i bogactwo. Dzięki ekspansji imperium greckiego ok. III w. p.n.e. nastąpił rozwój dążenia do badania zwierząt. W rezultacie w Aleksandrii powstała pierwsza publiczna „menażeria”.

Kolejnym przełomowym wydarzeniem było odkrycie w 1492 r. Ameryk i zamieszkujących je gatunków. Zainteresowaniu nowymi gatunkami, jak również wzrostowi liczby menażerii, sprzyjał rozkwit handlu, jaki nastąpił w XVII w. W XVIII i XIX w. w Europie powstało wiele współczesnych ogrodów zoologicznych, co przyczyniło się do zwiększenia nacisku na badanie zachowania zwierząt i ogólnie samej przyrody.

W poł. XIX w. londyński ogród zoologiczny w Regent's Park został otwarty dla odwiedzających, a w jego ślady poszły ogrody całej Europy. Biorąc pod uwagę dramatycznie dużą liczbę gatunków zagrożonych pojawiły się obawy w związku z koniecznością ochrony różnorodności biologicznej planety. Obawy te nasiliły się w latach 70. XX w. wraz z rosnącym wpływem organizacji środowiskowych. Zaczęto wyrażać pierwsze krytyczne uwagi dotyczące ogrodów zoologicznych, a także zakwestionowano ich koncepcję. Koncepcja zoo jako miejsca mającego na celu wyłącznie wystawę zaczęła ulegać zmianie i koncentrować się na potrzebach zwierząt i ich dobrostanie. Pomimo długiej historii stosunkowo niedawno funkcje ogrodów zoologicznych zostały uregulowane przepisami prawa.

Wraz ze wzrostem świadomości społeczeństwa obywatelskiego, czego kulminacją był szczyt Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r., następowała ewolucja sektora zoologicznego. W 1993 r. Międzynarodowa Unia Dyrektorów Ogródów Zoologicznych (obecnie WAZA) wraz z CBSG, IUCN i WWF, opublikowała „Światową Strategię na rzecz Ochrony Ogródów Zoologicznych i Akwariów”, pierwszą strategię tego rodzaju przedstawiającą wspólne cele i praktyki, które ogrody zoologiczne powinny stosować w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Zwrócono w niej uwagę na ewolucję roli ogrodów zoologicznych – od żywych muzeów po nowoczesne centra ochrony, w których oprócz działań czysto rekreacyjnych podejmowane są programy edukacyjne, badawcze, a także hodowla i restytucja.

orangutan, fot. Gdański Ogród Zoologiczny

tokujący cietrzew, fot. A. Krzywiński, Park Dzikich Zwierząt Kadzidłowo

Misją ogrodów zoologicznych jest ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt przez prowadzenie hodowli, edukację, badania naukowe, zbieranie doświadczeń i wymianę wiedzy z innymi ogrodami. Łączą ludzi i zwierzęta z całego świata, by działać na rzecz ochrony przyrody. Na ogrodach zoologicznych spoczywa wielka odpowiedzialność za ochronę dzikich zwierząt, gdyż zmiany klimatu i ekspansywne wkraczanie ludzi na pozostałości naturalnych siedlisk powodują masowe wymieranie. Ogrody zoologiczne spełniają przede wszystkim funkcję banku żywych genów, które w postaci zwierząt mieszkają w ogrodach zoologicznych na całym świecie. Ogrody współpracują ze sobą i zrzeszają się w międzynarodowych organizacjach, np.: WAZA, EAZA, EARAZA, AZA, dzięki temu mogą sprawnie zarządzać całą populacją zwierząt żyjących w zrzeszonych zoo. W ogrodach zoologicznych są zatem zasoby niezbędne dla ochrony przyrody: zarówno zwierzęta, które będą mogły wtórnie zasiedlić naturalne środowisko, jak również ludzie posiadający niezbędne umiejętności na temat hodowli poszczególnych gatunków i cały zasób wiedzy (m.in. z zakresu żywienia, leczenia, rozmnażania, dobrostanu zwierząt) gromadzonej latami przez pracowników zoo na całym świecie.

IUCN (International Union for Conservation of Nature) – Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody

Organizacja skupia 83 państwa, ponad 1000 agencji rządowych i organizacji pozarządowych oraz 11 tysięcy ekspertów i naukowców ze 160 krajów. Jednym z zadań IUCN jest publikacja międzynarodowej Czerwonej Listy Gatunków Ginących.

WAZA (World Association of Zoos and Aquariums) – Światowe Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów

Do WAZA należą 253 wiodące ogrody zoologiczne i akwaria z ponad 50 krajów świata. Organizacja zajmuje się ochroną przyrody i badaniami naukowymi, edukacją ekologiczną oraz ustala najwyższe standardy dla dobra zwierząt w zakresie ich utrzymania i hodowli.

EAZA (European Association of Zoos and Aquariums) – Europejskie Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów

Skupia ogrody zoologiczne Europy spełniające normy i wymogi EAZA. W Polsce do EAZA należy 11 największych ogrodów.

AZA (Association of Zoos and Aquariums) – Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów

Zrzesza 240 ogrodów z 13 krajów obu Ameryk.

EARAZA (Euro-Asian Regional Association of Zoos and Aquariums) – Euro-Azjatyckie Regionalne Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów

EEP (European Endangered Species Programme)

W ogrodach zoologicznych funkcjonuje Europejski Program Hodowli Gatunków Zagrożonych Wyginięciem EEP. Obecnie EEP obejmuje 189 gatunków zwierząt.

ESB (European Studbook)

Dokumenty zawierające szczegółowe dane każdego indywidualnego osobnika. Są one niezbędne do zarządzania populacją. Księgi rodowodowe ESB prowadzone są dla 193 gatunków.

SPECIES 360 (Global information serving conservation) – Międzynarodowy system informacji o gatunkach zwierząt

Powstał w 1973 r. w USA. Ta światowa baza danych zawiera szczegółowe informacje o zwierzętach w ogrodach zoologicznych.

CITES (Convention of the International Trade in Endangered Species of Wildlife Fauna and Flora) – Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi gatunkami zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem

Powstała w 1973 r., zwana jest także Konwencją Waszyngtońską. Obecnie sygnatariuszami konwencji są 183 państwa. Polska dołączyła do nich w 1989 r.

Red List – Czerwona Lista (dawniej Red Data Book)

Lista gatunków zagrożonych wyginięciem publikowana przez IUCN. Ukazała się po raz pierwszy w 1963 r. Informacje gromadzone w systemie IUCN są grupowane w kategoriach określających stopień zagrożenia wyginięciem danego gatunku.

Rada Dyrektorów
Polskich
Ogródów
Zoologicznych
i Akwariów

ZOOLUBIN.PL

tekst:
Dyrektiva UE w sprawie ogrodów zoologicznych. Dokument dotyczący dobrych praktyk
Kurier ZOO, wyd. specjalne, marzec 2020 r.